

Hallituksen esitys Eduskunnalle terrorististen pommi-iskujen torjumista koskevan kansainvälisen yleissopimuksen hyväksymisestä ja laiksi sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi New Yorkissa 15 joulukuuta 1997 tehdyn terrorististen pommi-iskujen torjumista koskevan kansainvälisen yleissopimuksen. Yleissopimuksen pääsisältönä on julkiseen paikkaan, valtion tai hallituksen omaisuuteen, julkiseen liikennevälineeseen tai infrastruktuuriomaisuuteen kohdistuvien pommi-iskujen kriminalisointi. Sopimuksessa määrätään rangaistaviksi räjähteen tai muun tappavan välineen asettaminen tällaiseen kohteeseen samoin kuin räjähteen tai muun tappavan välineen laukaiseminen tai räjäyttäminen tällaisessa kohteessa. Sopimus määrää myös tällaisista rikoksista epäiltyjen syyttämisestä

ja luovutuksesta sekä oikeusavusta samoin kuin toimista pommi-iskujen ehkäisemiseksi.

Tarkoituksena on eduskunnan hyväksytyä sopimuksen tallettaa sopimuksen ratifioimiskirja viivytyksettä YK:n pääsihteerille, joka toimii sopimuksen tallettajana. Yleissopimus tuli kansainvälisesti voimaan 23 päivänä toukokuuta 2001. Suomen osalta yleissopimus tulee voimaan 30 päivänä ratifioimiskirjan tallettamisesta. Esitykseen sisältyy lakiehdotus yleissopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan samanaikaisesti kuin yleissopimus.

SISÄLLYSLUETTELO

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ	1
SISÄLLYSLUETTELO	2
YLEISPERUSTELUT	3
1. Johdanto	3
2. Nykytila ja keskeiset ehdotukset.....	4
3. Esityksen vaikutukset	7
4. Asian valmistelu	7
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	8
1. Sopimus.....	8
2. Lakiehdotus	15
3. Voimaantulo	15
4. Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus.....	15
5. Käsittelyjärjestys.....	18
LAKIEHDOTUS.....	20
terrorististen pommi-iskujen torjumisesta tehdyn kansainvälisen yleissopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta.....	20
LIITE	21

YLEISPERUSTELUT

1. Johdanto

Terrorististen pommi-iskujen torjumista koskeva kansainvälinen yleissopimus on yksi kahdestatoista Yhdistyneiden Kansakuntien (YK) piirissä laaditusta terrorisminvastaisesta yleissopimuksesta. Sopimuksen laatimisen taustalla oli huoli räjähteiden ja muiden tappavien välineiden avulla tehtyjen terroristiskujen lisääntymisestä ja pyrkimys parantaa terrorisminvastaisen sopimusverkoston kattavuutta. Aikaisempien, muun muassa lentoliikenteen ja merenkulun turvallisuutta, panttivankien ottamista ja kansainvälistä suojelua nauttiviin henkilöihin kohdistuvia rikoksia koskevien terrorisminvastaisten yleissopimusten soveltamisala rajoittuu tiettyihin tekotapoihin tai kohteisiin. Käsillä olevalla sopimuksella on niistä poiketen yleinen soveltamisala. Se koskee kaikkia julkisiin kohteisiin tehtyjä terroritekoja, joissa on käytetty räjähteitä tai muita tappavia välineitä kuten myrkyllisiä kemikaaleja, biologisia aseita, myrkkijä, säteilyä tai radioaktiivisia aineita. Lisäksi edellytyksenä on, että teon tarkoituksena on aiheuttaa kuolema tai vakava ruumiinvamma tai laajaa tuhoa, josta aiheutuu tai todennäköisesti aiheutuu suuri taloudellinen menetys.

Terrorististen pommi-iskujen torjumista koskeva yleissopimus neuvoteltiin YK:n yleiskokouksen alaisessa ad hoc -komiteassa kahden istunnon aikana vuonna 1997. Aloitteen sopimuksen laatimisesta teki Yhdysvallat, ja neuvottelut käytiin suurimpien teollistuneiden maiden G 7 -ryhmän (Yhdysvallat, Kanada, Japani, Ranska, Iso-Britannia, Saksa ja Italia) ja Venäjän yhdessä esittämän luonnoksen pohjalta. Suomi osallistui sopimuksen valmisteluun aktiivisesti yhteistyössä muiden Euroopan Unionin (EU) maiden kanssa. Neuvottelujen tuloksena syntynyt sopimusteksti hyväksyttiin YK:n yleiskokouksessa 15 päivänä joulukuuta 1997 äänestyksellä. Terrorististen pommi-iskujen torjumista koskeva kansainvälinen yleissopimus avattiin allekirjoitettavaksi 12 päivänä tammikuuta 1998 ja Suomi allekirjoitti sen 22 päivänä tammikuuta 1998. Yleissopimus tuli kan-

sainvälisesti voimaan 23 päivänä toukokuuta 2001. Sen on ratifioinut 25 valtiota ja allekirjoittanut lisäksi 33 valtiota.

Johdonmukainen sopimuspolitiikka on yksi keskeisistä keinoista kansainvälisen terrorismin torjumiseksi. Viimeaikaiset tapahtumat ovat erityisesti korostaneet kansainvälisen yhteistyön merkitystä terrorismin vastaisessa taistelussa. Keskeisten terrorisminvastaisten yleissopimusten ratifointia on kiirehditty niin EU:n kuin YK:nkin toimesta. Suomi on ratifioinut yhdeksän terrorisminvastaista YK:n yleissopimusta samoin kuin terrorismin vastaisen eurooppalaisen yleissopimuksen vuodelta 1976 (SopS 16/1990). Muovailtavien räjähteiden merkitsemistä koskeva yleissopimus ratifioidaan lähiviikkoina. Terrorististen pommi-iskujen torjumista tehdyn kansainvälisen yleissopimuksen lisäksi Suomi on allekirjoittanut vuonna 1999 valmistuneen terrorismin rahoituksen vastaisen kansainvälisen yleissopimuksen. Tarkoituksena on, että Suomi voisi ratifioida terrorististen pommi-iskujen vastaisen yleissopimuksen keväällä 2002 ja terrorismin rahoituksen vastaisen yleissopimuksen samoin vielä ensi vuoden aikana.

Sopimuksen pääsisältö ja rakenne vastaavat aikaisempia terrorisminvastaisia YK-sopimuksia. Sen keskeiset määräykset koskevat kriminalisointia, tuomitsemista tai luovutusta, oikeusapua ja yhteistyötä sopimuksen tarkoittamien rikosten ehkäisemiseksi. Sopimukseen sisältyy niin sanotun luovuta tai tuomitse -periaatteen mukainen määräys, jossa sopimuspuolet sitoutuvat luovuttamaan yleissopimuksessa tarkoitettu rikoksesta epäillyn henkilön toimivaltaiseen valtioon tai saattamaan teon omien viranomaistensa käsiteltäväksi syytteen nostamista varten. Sopimuksella pyritään myös kansainvälisen rikosoikeudellisen yhteistyön tehostamiseen. Uusia määräyksiä on muun muassa kiellosta pitää sopimuksen tarkoittamia rikoksia poliittisina rikoksina samoin kuin vapautensa menettäneen henkilön väliaikaista siirtämistä koskevasta menettelystä. Sopimusvaltiot sitoutuvat myös yhteistyöhön sopimuksen tarkoittamien rikosten ehkäisemiseksi. Aikai-

sempiä sopimusten tavoin edellytetään kansainvälistä elementtiä: jotta sopimus olisi sovellettavissa, rikoksen täytyy koskea useampaa kuin yhtä valtiota. Yleissopimus ei koske kansainvälisen humanitaarisen oikeuden sääntelemää asevoimien toimintaa aseellisen selkkauksen aikana eikä asevoimien toimintaa muutenkaan sikäli, kuin sitä säätelevät muut kansainvälisen oikeuden määräykset.

2. Nykytila ja keskeiset ehdotukset

Terrorististen pommi-iskujen ehkäisemistä koskeva kansainvälinen yleissopimus koskee 2 artiklansa 1 kappaleen mukaan tekoja, joissa henkilö laittomasti ja tahallisesti kuljettaa tai asettaa räjähteen tai muun tappavan välineen julkiseen paikkaan, valtion tai hallituksen omaisuuteen, julkiseen liikennevälineeseen tai muuhun omaisuuteen, jolla tarjotaan tai jaetaan julkisia palveluja. Lisäksi edellytyksenä on, että teon tarkoituksena on aiheuttaa kuolema tai vakava ruumiinvamma tai laajaa tuhoa, josta aiheutuu tai todennäköisesti aiheutuu suuri taloudellinen menetys. Artiklan 2 kappaleen nojalla myös tällaisen teon yritys on yleissopimuksessa tarkoitettu rikos.

Artiklan 3 kappaleen a kohdassa rikosvastuu ulotetaan henkilöön, joka osallistuu rikoksen tekemiseen tekijäkumppanina ja b kohdassa henkilöön, joka järjestää tai käskee muita tekemään 1 tai 2 kappaleessa tarkoitettua rikoksen. Kappaleen c kohdan mukaan rangaistavaa on lisäksi se, että henkilö muulla tavoin myötävaikuttaa 1 tai 2 kappaleessa tarkoitettuun räjähteiden kuljettamiseen, asettamiseen tai räjäyttämiseen tai näiden tekojen yrittämiseen silloin, kun tekijänä on yhteiseen päämäärään pyrkivä henkilöryhmä. Tällaisen myötävaikuttamisen tulee olla tahallista ja sen tarkoituksena tulee olla joko ryhmän rikollisen toiminnan tai rikollisen päämäärän edistäminen, tai sen tulee tapahtua tietoisena ryhmän aikomuksesta tehdä rikos. Yleissopimuksen sopimuspuolet sitoutuvat 4 artiklan nojalla kriminalisoimaan yleissopimuksessa tarkoitettut teot.

Rikoslain 34 luvun 9 §:n mukaan yleisvaarallisen rikoksen valmistelusta rangaistaan sitä, joka tehdäkseen luvun 1-5 §:ssä tarkoitettua rikoksen pitää hallussaan pommia, muuta

räjähdettä taikka vaarallista laitetta tai ainetta. Nämä säännökset yhdessä rikoslain teki-jäkumppanuutta ja yllytystä koskevien säännösten kanssa kattavat yleissopimuksen 2 artiklan 1 ja 2 kappaleen samoin kuin 3 kappaleen a ja b kohdan kriminalisointivelvoitteet. Rikoslain 5 luvun 3 §:n mukaan avunantajana pidetään sitä, joka toisen rikosta tehdessä taikka sitä ennen on tahallaan neuvolla, toimella tai kehotuksella edistänyt tekoa. Koska 2 artiklan 3 kappaleen c kohdan voidaan katsoa tarkoittavan avunantoa artiklan 1 ja 2 kappaleissa tarkoitettuihin rikoksiin, rikoslain 34 luvun säännökset täyttävät yhdessä avunantoa koskevan 5 luvun 3 §:n säännöksen kanssa myös c kohdan kriminalisointivelvoitteen.

Yleissopimuksen sopimuspuolet sitoutuvat 6 artiklan nojalla ulottamaan lainkäyttövaltansa ainakin niihin rikoksiin, jotka on tehty sopimusvaltion alueella tai sen lippua käyttävissä aluksissa tai jotka sen kansalainen on tehnyt. Artiklan 2 kappaleessa luetellaan vapaaehtoisia toimivaltaperusteita. Artiklan 4 kappale edellyttää lisäksi, että kukin sopimusvaltio ryhtyy tarvittaviin toimenpiteisiin 2 artiklassa tarkoitettujen rikosten saattamiseksi lainkäyttövaltaansa tapauksissa, joissa rikoksesta epäilty on sen alueella, eikä se luovuta tätä henkilöä sellaiselle sopimusvaltiolle, joka on saattanut rikokset lainkäyttövaltaansa artiklan 1 tai 2 kappaleen mukaisesti.

Yleissopimuksen 6 artiklan 4 kappale saattaa koskea tilanteita, joissa rikoksella tai siitä epäillyllä henkilöllä ei ole rikoslain 1 luvun mukaista liittymäkohtaa Suomen valtioon, sen alueeseen tai Suomen kansalaiseen. Rikoslain 1 luvun 7 §:n mukaan Suomen lakia sovelletaan kuitenkin myös sellaiseen Suomen ulkopuolella tehtyyn rikokseen, jonka rankaiseminen tekopaikan laista riippumatta perustuu kansainväliseen sopimukseen tai muuhun Suomea kansainvälisesti velvoittavaan säädökseen tai määräykseen (kansainvälinen rikos). Jotta Suomen rikoslaki ulottuisi kaikkiin yleissopimuksen 2 artiklan mukaisiin tekoihin riippumatta niiden tekopaikasta, sopimuksessa tarkoitettut rikokset tulee liittää rikoslain 1 luvun 7 §:n soveltamisesta annetun asetuksen (627/1996) sisältämään luetteloon kansainvälisistä rikoksista. Tarkoi-

tuksena on lisätä yleissopimuksessa tarkoitettut rikokset tähän luetteloon siinä vaiheessa, kun yleissopimus tulee voimaan Suomen osalta.

Yleissopimuksen 8-15 artiklat sisältävät määräyksiä rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta ja muusta yhteistyöstä rikosten selvittämiseksi. Sopimuspuolet sitoutuvat luovuttamaan yleissopimuksessa tarkoitettua rikoksesta epäillyn henkilön tai saattamaan teon omien viranomaistensa käsiteltäväksi syytteen nostamista varten. Sopimuspuolet sitoutuvat pitämään kaikkia yleissopimuksessa tarkoitettuja rikoksia luovuttamiskelpoisina rikoksina ja antamaan toisilleen mahdollisimman laajaa oikeusapua.

Yleissopimuksen 11 artiklassa määrätään, että mitään sopimuksessa tarkoitettuja rikoksia ei saa pitää poliittisina rikoksina tai poliittisiin rikoksiin liittyvinä rikoksina, eikä luovuttamisesta tai oikeusavusta saa kieltäytyä yksinomaan tällä perusteella. Vastaava määräys poliittisia rikoksia koskevan poikkeuksen kiellosta sisältyy myös terrorismin rahoituksen vastaiseen kansainväliseen yleissopimukseen samoin kuin kahteen uuteen terrorisminvastaiseen yleissopimusluonnokseen, joita koskevat neuvottelut ovat vireillä YK:ssa. Poliittisia rikoksia koskevan poikkeuksen kieltäytymistä tasapainottaa yleissopimuksen 12 artiklaan sisältyvä niin sanottu syrjintälauseke, jonka mukaan luovuttamisesta tai oikeusavun antamisesta voidaan kieltäytyä, jos pyynnön tarkoituksena on sen kohteena olevan henkilön syyttäminen tai tuomitseminen hänen rotunsa, uskontonsa, kansallisuutensa, etnisen alkuperänsä tai poliittisen mielipiteensä vuoksi, tai jos pyynnön noudattaminen vaikeuttaisi kyseisen henkilön asemaa tällaisesta syytä.

Rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta annetun lain 6 §:ssä kielletään luovuttaminen poliittisesta rikoksesta. Luovuttaminen on lain mukaan kuitenkin mahdollista, mikäli poliittiseen rikokseen liittyy tai sisältyy ei-poliittinen rikos, eikä rikosta kokonaisuudessaan voida pitää poliittisena rikoksena. Terrorismin vastustamista koskevan eurooppalaisen yleissopimuksen (SopS 16/1990, jäljempänä eurooppalainen terrorismisopimus) katsottiin aikoinaan rajoittavan yleisen luovuttamislain 6 §:n mukaista

harkintavaltaa, ja Suomi teki sopimuksen hyväksyessään sen 1 artiklaan sopimuksen 13 artiklan salliman luovutusta koskevan varauksen. Eurooppalaisen terrorismisopimuksen 1 artiklan mukaan sen tarkoittamia tekoja ei tule pitää sellaisina poliittisina rikoksina, joista ei saa luovuttaa. Eurooppalainen terrorismisopimus koskee muun muassa ilma-alusten kaappauksia, diplomaatteihin kohdistuvia vakavia hyökkäyksiä, ihmisryöstöjä, vakavia laittomia vapaudenriistoja samoin kuin pommien ja muiden räjähteiden ja kone-tuliaseiden käyttöä vaaraa aiheuttavalla tavalla. Sopimuksen 13 artiklassa sallitaan kuitenkin varauksella, jonka mukaan sopimusvaltio pidättää itsellään oikeuden kieltäytyä luovuttamasta jonkin sopimuksen 1 artiklassa mainitun rikoksen johdosta, jos se pitää sitä poliittisena rikoksena.

Suomen eurooppalaiseen terrorismisopimukseen tekemän varauksen peruuttaminen on parhaillaan eduskunnan käsiteltävänä (HE 209/2001 vp.). Varauksen peruuttamista perustellaan sekä terrorististen pommi-iskujen vastaisen yleissopimuksen ratifioimisella että yleisemmin viimeaikaisella oikeuskehityksellä, josta muun muassa poliittisia rikoksia koskevan poikkeuksen kiellon yleistyminen terrorisminvastaisissa YK:n yleissopimuksissa on osoituksena. Poliittista rikosta koskevan tulkinnan todetaan muuttuneen siten, että eurooppalaisen terrorismisopimuksen 1 artiklassa tarkoitettuja rikoksia ei voida missään olosuhteissa pitää poliittisina rikoksina. Koska myöskään käsilläolevan yleissopimuksen 2 artiklan tarkoittamia rikoksia ei voida pitää luonteeltaan poliittisina, sopimuksen luovutusta koskevien määräysten on katsottava olevan sopusoinnussa kansallisen lainsäädännön kanssa.

Yleissopimuksen 13 artikla koskee vapautensa menettäneen henkilön väliaikaista siirtämistä toiseen valtioon todistelua varten. Yleissopimuksen 13 artiklan 1 kappaleen mukaan henkilö, joka on vangittuna tai suorittaa rangaistusta jonkin sopimusvaltion alueella, ja jonka läsnäoloa toisessa sopimusvaltiossa pyydetään todistamista tai tunnistamista varten, tai muuten avun antamiseksi todistusaineiston hankkimisessa rikosten tutkintaa tai syytteen nostamista varten tämän yleissopimuksen nojalla, voidaan siirtää, mikäli

henkilö asiaan vaikuttavista seikoista tietoisena antaa siirtoon suostumuksensa ja molempien valtioiden toimivaltaiset viranomaiset sopivat siitä tarpeelliseksi katsomiensa ehtojen mukaisesti. Artiklan 2 kappale sisältää määräyksiä menettelyssä noudatettavista periaatteista, joiden mukaan sopimusvaltioiden on toimittava. Artiklan 3 kappale koskee siirretyn henkilön lainkäyttövapautta vastaanottavan valtion alueella. Lainkäyttövapaudesta voidaan kappaleen mukaan poiketa, jos luovuttanut valtio antaa siihen suostumuksensa.

Kansainvälisestä oikeusavusta rikosasioissa annettuun lakiin (4/1994) ei sisälly säännöksiä artiklan tarkoittamasta yhteistyöstä. Tämän sisältöinen yhteistyö on suljettu lain soveltamisalan ulkopuolelle lain 2 §:n 3 kohdassa. Myöskään muuhun lainsäädäntöön ei sisälly säännöksiä vapautensa menettäneiden henkilön väliaikaisesta siirtämisestä toiseen valtioon. Euroopan neuvoston (EN) yleissopimus keskinäisestä oikeusavusta rikosasioissa vuodelta 1959 (SopS 30/1981, jäljempänä EN:n oikeusapusopimus) sen sijaan sisältää määräykset tällaisesta yhteistyöstä. Suomi on kuitenkin tehnyt sopimuksen väliaikaista siirtämistä koskevaan 11 artiklaan varauman, jonka mukaan Suomi ei voi antaa artiklassa tarkoitettua oikeusapua. Suomi ei siten ole osallistunut vapautensa menettäneiden henkilöiden väliaikaista siirtämistä koskevaan yhteistyöhön.

Suomen tarkoituksena on poistaa varauman EN:n oikeusapusopimuksen 11 artiklasta ja mahdollistaa yhteistyö vapautensa menettäneiden henkilöiden siirtämisessä. Varauman poistaminen on tarkoitus tehdä samassa yhteydessä kuin kansallisesti hyväksytään vuonna 2000 tehty yleissopimus keskinäisestä oikeusavusta rikosasioissa Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä (EYVL C 197, 12.7.2000, jäljempänä EU:n oikeusapusopimus). Kyseinen yleissopimus edellyttää yhteistyön tekemistä vapautensa menettäneiden henkilöiden väliaikaisessa siirtämisessä, ja tarkoituksenmukaiseksi on katsottu, että tässä yhteydessä yhteistyö mahdollistetaan myös laajemmin ja Suomen varauma EN:n oikeusapusopimuksen 11 artiklaan poistetaan. EU:n oikeusapusopimuksen hyväksymistä koskeva hallituksen esitys on tarkoitus antaa vuoden

2002 aikana.

Koska tarkoituksena on, että lähiaikoina valmistellaan yleistä lainsäädäntöä, joka koskee väliaikaista siirtämistä, ei ole pidetty tarkoituksenmukaisena, että yleissopimuksen voimaansaattamisen yhteydessä erikseen luotaisiin vastaavaa lainsäädäntöä. Yleissopimuksen 13 artiklan määräyksiä on pidetty riittävän selkeinä ja yksityiskohtaisina, jotta niitä voidaan soveltaa suoraan. Voimaansaattamislakiin on kuitenkin katsottu tarpeelliseksi ottaa säännös, jonka mukaan asiaa koskevat päätökset tekee oikeusministeriö.

Artiklan soveltamisessa keskeistä on, että sen sanamuodon mukaan sopimusvaltiot voivat siirtää henkilön, jos hän tähän suostuu ja jos molempien valtioiden toimivaltaiset viranomaiset sopivat siirtämisestä. Näin ollen siirtäminen edellyttää ensinnäkin siirrettävän henkilön suostumusta, jonka edellytyksenä on, että hän on tietoinen asiaan vaikuttavista seikoista. Lisäksi menettely edellyttää molempien valtioiden suostumusta, joten artiklan ei voida katsoa velvoittavan, että menettelyyn on suostuttava, vaan valtio voi käyttää asiassa harkintaa. Menettelyyn voitaisiin jättää suostumatta esimerkiksi silloin, kun menettely pidentäisi siirrettävän henkilön vapaudenmenetysaikaa tai jos siirrettävän henkilön läsnäolo Suomessa olisi tarpeen täällä vireillä olevan rikosasian takia. Lisäksi siirtämiselle voidaan asettaa vapaasti erilaisia ehtoja. Tällaisia ehtoja voisivat esimerkiksi olla aika, jonka siirretty voi olla toisessa valtiossa tai jolloin hänet on viimeistään palautettava Suomeen tai päästettävä vapaaksi.

Artiklan 3 kappaleen mukaan sopimusvaltio, josta henkilö siirretään toiseen valtioon, voisi antaa suostumuksensa siihen, että siirretty henkilö asetetaan syyteeseen toisessa valtiossa. Lähtökohtana tulisi kuitenkin olla, että siirrettävällä henkilöllä on artiklan 3 kappaleen yleissäännön mukainen koskemattomuus menettelyn aikana. Tämän vuoksi voidaan pitää perusteltuna, ettei 3 kappaleessa tarkoitettua suostumusta annettaisi, jollei henkilö itse tähän suostu. Artikla mahdollistaa myös sen, että oikeusministeriö voisi pyytää toisessa valtiossa vapautensa menettäneiden henkilön siirtämistä Suomeen. Myös tästä ehdotetaan otettavaksi säännös voimaansaattamislakiin.

3. Esityksen vaikutukset

Esityksellä ei ole organisaatio- tai henkilöstövaikutuksia. Siitä ei aiheudu myöskään taloudellisia, yritys- tai ympäristövaikutuksia.

4. Asian valmistelu

Yleissopimuksen ratifioimisesta on pyydetty lausunnot oikeusministeriöltä, sisäasiain-

ministeriöltä, puolustusministeriöltä sekä liikenne- ja viestintäministeriöltä. Kaikki lausunnonantajat pitivät yleissopimuksen ratifioimista tärkeänä.

Hallituksen esitys on valmisteltu virkatyönä ulkoasiainministeriössä yhteistyössä oikeusministeriön kanssa. Esitysehdotuksesta on pyydetty lausunnot oikeusministeriöltä, sisäasiainministeriöltä, ja puolustusministeriöltä samoin kuin liikenne- ja viestintäministeriöltä.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Sopimus

Johdanto. Yleissopimuksen johdanto sisältää pääosin tavanomaisia kappaleita, joilla valaistetaan sopimuksen laatimisen lähtökohtia ja tavoitteita. Johdannon 4 ja 5 kappaleissa viitataan YK:n yleiskokouksen vuonna 1994 hyväksymään julistukseen toimista kansainvälisen terrorismin poistamiseksi. Julistuksessa tuomittiin kaikki terroriteot, terroristiset menetelmät ja käytännöt tekopaikasta ja tekijästä riippumatta ja todettiin, ettei niitä voida oikeuttaa millään näkökohdilla. Julistuksessa kehoitettiin valtioita ensi tilassa tarkistamaan kansainvälisen terrorismin ehkäisemiseen ja torjumiseen pyrkivien velvoitteiden kattavuutta ja asetettiin tavoitteeksi kokonaisvaltaisen terrorisminvastaisen sopimusverkoston luominen. Julistus loi siten pohjan sekä käsillä olevan sopimuksen laatimiselle että yleiskokouksen myöhemmälle työlle terrorisminvastaisen rikosoikeudellisen normiston kehittämiseksi.

Johdannon viimeinen kappale on merkittävä myös yleissopimuksen tulkinnan kannalta. Se liittyy sopimuksen soveltamisalan rajaukseen suhteessa valtion asevoimien toimintaan ja muodostaa yhdessä 1 artiklan 4 kappaleen ja 19 artiklan määräysten kanssa yhden sopimusneuvottelujen vaikeimmista kiistoista ratkaisunsa kompromissin. 11 johdantokappaleessa todetaan yhtäältä, että valtioiden puolustusvoimien toimintaa sääntelevät määräykset eivät kuulu sopimuksen soveltamisalaan ja toisaalta, että tietyn toiminnan rajaaminen sopimuksen ulkopuolelle ei oikeuta tai tee lailliseksi muutoin laittomia tekoja eikä estä syyttämistä muiden lakien nojalla.

1 artikla. Yleissopimuksen 1 artikla sisältää sopimuksen tulkinnan ja täytäntöönpanon kannalta tarpeelliset määritelmät.

Artiklan 1 kappaleessa määritellään "valtion laitos", jolla tarkoitetaan mitä tahansa pysyvää tai väliaikaista laitosta tai kuljetusvälineitä, joita valtion edustajat, hallituksen jäsenet, lainsäädäntäelimet tai tuomioistuimet, valtion virkamiehet tai työntekijät, muut viranomaiset tai laitokset, hallitustenvälisen järjestön työntekijät tai virkamiehet käyttävät

tai joita heillä on käytettävissään virkatehtäviensä yhteydessä.

Artiklan 2 kappaleessa määritellään "julkisia palveluja tuottava laitos", jolla tarkoitetaan julkista tai yksityistä laitosta, joka tarjoaa tai jakaa julkisia palveluja. Esimerkkeinä julkisista palveluista mainitaan vesi, jätehuolto, energia, polttoaineet ja tietoliikenneyhteydet.

Artiklan 3 kappaleessa määritellään "räjähtävät tai muut tappavat välineet". Räjähtäville välineille tarkoitetaan räjähtäviä tai syttyviä aseita tai välineitä, joiden tarkoitus on aiheuttaa tai joilla voidaan aiheuttaa kuolema, vakava ruumiillinen vamma tai huomattavaa aineellista vahinkoa. Tappavat välineet ovat määritelmän mukaan aseita tai välineitä, joiden tarkoitus on aiheuttaa tai joilla voidaan aiheuttaa kuolema, vakava ruumiillinen vamma tai huomattavaa aineellista vahinkoa joko vapauttamalla tai levittämällä myrkyllisiä kemikaaleja, biologisia aineita, myrkyjä tai vastaavia aineita, säteilyä tai radioaktiivisia aineita, tai tällaisten aineiden vaikutuksen avulla.

Määritelmä on tarkoituksellisesti laaja ja kattaa räjähteiden lisäksi myös kemialliset, biologiset ja radioaktiiviset aineet. Neuvotteluissa syntyi varhain yksimielisyys siitä, että sopimuksesta tulisi tehdä joustava instrumentti, jota voitaisiin soveltaa mahdollisimman laajasti myös tavanomaisesta poikkeaviin terrori-iskuihin. Artiklan 3 kappaleen määritelmä on tämän tavoitteen kannalta keskeinen.

Artiklan 4 kappaleessa määritellään "valtion puolustusvoimat", joilla tarkoitetaan valtion asevoimia, jotka on järjestetty, koulutettu ja varustettu asianomaisen valtion sisäisen lainsäädännön nojalla ensisijaisesti kansallista puolustusta tai turvallisuutta varten, samoin kuin henkilöitä, jotka toimivat asevoimien hyväksi muodollisesti niiden komennossa, valvonnassa ja vastuulla. Kun johdannon muut kappaleet täydentävät 2 artiklan rikosmääritelmää, 4 kappale liittyy 19 artiklaan ja palvelee sen 2 kappaleen jälkimmäisen lauseen tulkintaa.

Artiklan 5 kappaleessa määritellään "julkis-

set paikat”, millä ilmaisulla ymmärretään niitä rakennusten, maa-alueiden, katujen, vesistöjen tai muiden paikkojen osia, joihin yleisöllä on pääsy joko jatkuvasti, säännöllisesti tai ajoittain. Julkisiin paikkoihin kuuluvat määritelmän mukaan kaikki kauppaan, liike-, kulttuuri- tai museotoimintaan, koulutukseen, uskonnon harjoittamiseen, valtion toimintaan, viihdetarkoitukseen, virkistystarkoitukseen tai muuhun vastaavaan tarkoitukseen käytettävät paikat, joihin yleisöllä on pääsy. Myös ”julkisten paikkojen” määritelmä on laaja, ja koskee myös yksityisessä omistuksessa olevia rakennuksia, mikäli yleisöllä on niihin pääsy.

Artiklan 6 kappaleessa määritellään ”julki- set liikennevälineet”, joilla tarkoitetaan kaikkia julkisia tai yksityisiä laitoksia, kuljetusvälineitä ja laitteita, joita käytetään tai jotka ovat käytettävissä julkisiin kuljetuspalveluihin, riippumatta siitä, onko kyse henkilöiden vai lastin kuljetuksesta.

2 artikla. Yleissopimuksen 2 artikla määrittelee kriminalisointivaltiovoimien laajuuden ja on siten sopimuksen keskeisimpiä artikloita. 2 artiklan 1 kappaleen mukaan henkilö tekee sopimuksessa tarkoitetun rikoksen, kun hän laittomasti ja tahallisesti kuljettaa tai asettaa räjähteen tai muun tappavan välineen julkiseen paikkaan, valtion laitokseen, julkiseen liikennevälineeseen tai julkisia palveluja tuottavaan laitokseen, tai räjäyttää tai laukaisee räjähteen tai muun tappavan välineen tällaisessa paikassa. Teon tarkoituksena tulee olla joko kuoleman tai vakavan ruumiillisen vammian aiheuttaminen, tai 1 kappaleen b kohdassa määritellyn omaisuusvahingon aiheuttaminen. Omaisuusvahinko on määritelty b kohdassa julkiseen paikkaan, laitokseen tai liikennevälineeseen kohdistuvaksi laajaksi tuhoski, josta aiheutuu tai todennäköisesti aiheutuu suuri taloudellinen menetys. Ilmaisui- laittomasti ja tahallisesti” kappaleen johd- dannossa rajaa sopimuksen ulkopuolelle rä- jähdysaineiden laillisen käsittelyn ja käytön samoin kuin tällaisten aineiden laillisessa kä- sittelyssä tai käytössä tapahtuvat vahingot.

Yhdessä 1 artiklan 3, 5 ja 6 kappaleiden kanssa 2 artiklan 1 kappaleen rikosmääritel- mä antaa yleissopimukselle laajan sovelta- misalan, joka on osittain päällekkäinen muun muassa lentoliikenteen ja merenkulun turval-

lisuuteen kohdistuvien yleissopimusten kans- sa. Soveltamisalojen osittaisesta päällekkäi- syydestä ei kuitenkaan ole katsottu aiheutu- van ongelmia.

Artiklan 2 kappaleen mukaan myös 1 kap- paleessa tarkoitettujen tekojen yritykseen katso- taan rikoksen tekemiseksi.

Artiklan 3 kappaleen mukaan rikokseksi katsotaan myös se, että henkilö on tekijä- kumppanina 1 tai 2 kappaleessa tarkoitettu- rikoksessa tai järjestää tai käskää muita te- kemään tällaisen rikoksen. Kappaleen c koh- dan mukaan henkilö syyllistyy rikokseen myös, jos hän muulla tavoin myötävaikuttaa yhteisen päämäärän puolesta toimivan ryh- män tekemään yhteen tai useampaan 1 tai 2 kappaleessa tarkoitettuun rikokseen. Tällai- sen myötävaikuttamisen tulee olla tahallista ja sen tarkoituksena tulee olla joko ryhmän yleisen rikollisen toiminnan tai päämäärän edistäminen, tai sen tulee tapahtua tietoisena ryhmän aikomuksesta tehdä kyseinen rikos tai rikokset. Kappaleen c kohdan muotoilu vastaa pääpiirteissään EU:n jäsenvaltioiden välillä rikoksen johdosta tapahtuvasta luovut- tamisesta tehdyn yleissopimuksen (EYVL C 313 27.9.1996) 4 artiklan määräystä. Se on viime vuosina hyväksytty myös useisiin muihin YK:n piirissä neuvoteltuihin sopi- muksiin.

3 artikla. Yleissopimuksen 3 artikla rajaa sopimuksen ulkopuolelle yhdessä valtiossa tapahtuneet teot, joilla ei ole liittymäkohtia muihin valtioihin. Artiklan mukaan sopimus- ta ei sovelleta, kun rikos tehdään yhden val- tion alueella, rikoksesta epäilty ja uhrin ovat kyseisen valtion kansalaisia ja rikoksesta epäilty tavataan kyseisen valtion alueella. Vastaava määräys sisältyy myös aikaisem- piin terrorisminvastaisiin yleissopimuksiin, mutta käsillä olevassa sopimuksessa rajausta on väljennetty siten, että siihen on lisätty viit- taus toimivaltaperusteisiin. Yhteen valtioon rajoittuvat teotkin kuuluvat siten sopimuksen piiriin, jos jollain muulla valtiolla olisi sopi- muksen 6 artiklan 1 tai 2 kappaleen nojalla perusteita käyttää lainkäyttövaltaansa rikok- sen suhteen, esimerkiksi teko olisi tehty tar- koituksessa pakottaa tämä valtio tekemään jotain tai pidättymään jostain toimesta. Ai- kaisempiin sopimuksiin verrattuna uutta on myös se, että oikeusapua ja yhteistyötä sopi-

muksessa tarkoitettujen rikosten ehkäisemiseksi koskevia määräyksiä 10-15 artikloissa voidaan soveltaa silloinkin, kun mikään kansainvälistä liittymäkohtaa koskevista ehdoista ei täyty.

4 artikla. Yleissopimuksen 4 artikla sisältää kriminalisointivelvoitteen. Artiklan 1 kappaleen mukaan sopimusvaltion on ryhdyttävä tarvittaviin toimenpiteisiin säätääkseen sopimuksen 2 artiklassa tarkoitetut rikokset rangaistaviksi teoiksi valtiosisäisen lainsäädäntönsä nojalla. Artiklan 2 kappale edellyttää, että näille rikoksille on säädettävä asianmukaiset rangaistukset, joissa otetaan huomioon rikosten vakavuus.

5 artikla. Yleissopimuksen 5 artikla on vailla vastinetta aikaisemmissa terrorisminvastaisissa yleissopimuksissa. Se toistaa johdannossa mainittuun vuoden 1994 julistukseen sisältyvän periaatteen, jonka mukaan yleissopimuksen alaan kuuluvat rikokset, erityisesti silloin, kun niillä aiotaan tai tarkoitetaan aiheuttaa pakokauhua kansalaisten, ihmisryhmän tai tiettyjen henkilöiden keskuudessa, eivät ole missään olosuhteissa oikeutettuja poliittisista, filosofisista, ideologisista, rotuun liittyvistä, etnisistä, uskonnollisista tai muista vastaavista syistä. Artiklassa edellytetään, että kukin sopimusvaltio ryhtyy tarvittaviin toimenpiteisiin, ja muuttaa tarvittaessa valtiosisäistä lainsäädäntöä sen varmistamiseksi, ettei tällaisille rikoksille ole oikeutusperusteita ja että niille on säädetty niiden vakavuuden mukaiset rangaistukset. Artikla vahvistaa siten 4 ja 12 artikloihin sisältyviä määräyksiä.

6 artikla. Yleissopimuksen 6 artikla määrittelee rikosoikeudellisen lainkäyttövallan perusteet Artiklan 1 kappaleessa luetellaan tavanomaiset pakolliset toimivaltaperusteet. Sen mukaan kunkin sopimusvaltion on ryhdyttävä tarvittaviin toimenpiteisiin 2 artiklassa tarkoitettujen rikosten saattamiseksi lainkäyttövaltaansa, a) kun rikos tehdään kyseisen valtion alueella, b) sen lippua käyttävällä aluksella tai lentokoneessa, joka on rikoksen tekoajankohtana rekisteröitynä kyseisen valtion lainsäädännön mukaisesti, tai c) rikoksen tekee kyseisen valtion kansalainen.

Artiklan 2 kappaleessa luetellaan vapaaehtoiset toimivaltaperusteet. Kappaleen mukaan sopimusvaltio voi saattaa minkä tahansa sel-

laisen rikoksen lainkäyttövaltaansa, kun a) rikos kohdistetaan kyseisen valtion kansalaiseen, b) kyseisen valtion ulkomailla olevaan valtion laitokseen, mukaan luettuna kyseisen valtion suurlähetystö- tai muut diplomaattitai konsulitilat, c) rikoksen tekee kansalaisuudeton henkilö, jolla on kotipaikka kyseisen valtion alueella, d) rikoksen tarkoituksena on pakottaa kyseinen valtio suorittamaan tietty toimenpide tai pidättäytymään toimenpiteestä tai e) rikos tehdään lentokoneessa, jota kyseisen valtion hallitus käyttää. Vapaaehtoisien toimivaltaperusteiden luettelo on b ja e kohtien osalta laajempi kuin aikaisemmissa terrorisminvastaisissa YK:n yleissopimuksissa.

Artiklan 3 kappaleen mukaan sopimusvaltion on ilmoitettava yleissopimuksen ratifiointiin, hyväksymisen tai siihen liittymisen yhteydessä YK:n pääsihteerille, mikäli sillä on valtiosisäisen lainsäädännön nojalla lainkäyttövalta jollakin 2 kappaleessa mainitulla perusteella. Sopimusvaltion on ilmoitettava pääsihteerille myös mahdollisista muutoksista lainkäyttövallan perusteissa.

Artiklan 4 kappale edellyttää, että kukin sopimusvaltio ryhtyy tarvittaviin toimenpiteisiin 2 artiklassa tarkoitettujen rikosten saattamiseksi lainkäyttövaltaansa tapauksissa, joissa rikoksesta epäilty on sen alueella, eikä se luovuta tätä henkilöä sellaiselle sopimusvaltiolle, joka on saattanut rikokset lainkäyttövaltaansa 1 tai 2 kappaleen mukaisesti. Rikoksella tai siitä epäillyllä henkilöllä ei tällaisessa tilanteessa tarvitse olla 1 tai 2 kappaleen mukaista liittymäkohtaa kyseiseen valtioon, sen alueeseen tai kansalaiseen. Kyseessä on terrorisminvastaisissa yleissopimuksissa tavanomainen määräys, joka liittyy velvoitteen luovuttava tai tuomita, ja jonka tarkoituksena on varmistaa, että terroritekoihin syylliset saadaan oikeuden eteen.

Artiklan 5 kappale sisältää tavanomaisen suojalausekkeen, jonka mukaan rikosoikeudellista lainkäyttövaltaa voidaan harjoittaa myös muilla perusteilla kansallisen lainsäädännön mukaisesti.

7 artikla. Yleissopimuksen 7 artikla koskee sopimuksen 2 artiklassa tarkoitetun rikoksen tehneen tai sellaisesta rikoksesta epäillyn henkilön säilöön ottamista ja rikostutkinnan aloittamista. Artiklan 1 kappaleen mukaan

sopimusvaltion on saatuaan tiedon siitä, että tällainen henkilö voi olla sen alueella, ryhdyttävä valtionsisäisen lainsäädäntönsä mukaisesti tarvittaviin toimenpiteisiin tutkiakseen asian.

Artiklan 2 kappaleen nojalla tällaisen sopimusvaltion on ryhdyttävä tarvittaviin toimenpiteisiin valtionsisäisen lainsäädäntönsä mukaisesti varmistaakseen kyseisen henkilön läsnäolon syyttämistä tai rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista varten, milloin se on vakuuttunut, että olosuhteet edellyttävät tällaisia toimia. Sopimusvaltion harkinnassa siis on, milloin henkilön vapautta rajoittaviin toimiin on ryhdyttävä.

Artiklan 3 kappaleen a kohdan mukaisesti jokaisella, johon kohdistetaan 2 kappaleessa tarkoitettuja toimenpiteitä, on oikeus saada viipymättä yhteys lähimpään sen valtion asianmukaiseen edustajaan, jonka kansalainen hän on tai jolla muuten on oikeus suojella hänen oikeuksiaan tai, jos hän on kansalaisuudeton henkilö, sen valtion edustajaan, jossa hänellä on kotipaikka. Kappaleen b kohdan nojalla hänellä on myös oikeus tavata kyseisen valtion edustaja ja c kohdan nojalla saada tietoa a ja b kohdan mukaisista oikeuksistaan.

Artiklan 4 kappaleen mukaan 3 kappaleessa tarkoitettuja yhteydenpito-, tapaamis- ja tiedonsaantioikeuksia käytetään sen valtion lakien ja määräysten mukaisesti, jonka alueella rikoksentekijä tai rikoksesta epäilty on. Edellytyksenä on kuitenkin, että nämä lait ja määräykset mahdollistavat 3 kappaleen mukaisten oikeuksien tarkoituksen täysimääräisen toteutumisen.

Artiklan 5 kappaleessa turvataan sopimusvaltion oikeus pyytää Punaisen ristin kansainvälistä komiteaa olemaan yhteydessä rikoksesta epäiltyyn ja tapaamaan hänet, milloin rikoksesta epäilty on kyseisen valtion kansalainen tai kansalaisuudeton henkilö, jolla on kotipaikka kyseisen valtion alueella, ja valtio käyttää tällä perusteella lainkäyttövaltaansa.

Artiklan 6 kappaleessa määrätään artiklan tarkoittamiin toimiin ryhtyvän sopimusvaltion ilmoitusvelvollisuudesta. Milloin sopimusvaltio on 7 artiklan nojalla on ottanut henkilön säilöön, sen on ilmoitettava välittömästi säilöön ottamisesta samoin kuin ky-

seisen henkilön vangitsemista edellyttävistä olosuhteista suoraan tai YK:n pääsihteerin välityksellä niille sopimusvaltioille, jotka ovat 6 artiklan 1 ja 2 kappaleen mukaisesti saattaneet rikokset lainkäyttövaltaansa. Valtio voi tarpeelliseksi katsoessaan tehdä tällaisen ilmoituksen myös muille sopimusvaltioille. Valtion on jo suoritettuaan 1 kappaleessa tarkoitettun tutkinnan ilmoitettava havainnoistaan viipymättä edellä mainituille sopimusvaltioille ja mainittava siinä yhteydessä, aikooko se käyttää lainkäyttövaltaansa.

8 artikla. Yleissopimuksen 8 artikla sisältää terrorisminvastaisissa yleissopimuksissa yhdenmukaisen luovuta tai tuomitse -velvoitteen, johon usein viitataan myös sen latinankielisellä nimellä aut dedere aut judicare -periaatteena. Artiklan 1 kappaleen mukaan sopimusvaltiolla, jonka alueella rikoksesta epäilty tavataan, ja joka ei luovuta kyseistä henkilöä tuomittavaksi toimivaltaiseen valtioon, on velvollisuus saattaa tapaus viipymättä toimivaltaisten viranomaistensa käsiteltäväksi syyttämistä varten. Velvollisuus luovuttaa tai tuomita on 6 artiklan soveltamisalaan kuuluvissa tapauksissa poikkeukseton ja riippumaton siitä, onko rikos tehty kyseisen valtion alueella. Tapauksen saattaminen toimivaltaisten viranomaisten käsiteltäväksi tapahtuu kyseisen valtion lainsäädännön edellyttämässä järjestyksessä. Viranomaiset tekevät päätöksensä tämän valtion lainsäädännön mukaisesti samalla tavalla kuin minkä tahansa vakavan rikoksen ollessa kyseessä.

Artiklan 2 kappaleessa täsmennetään, että luovuttamiseksi luovuta tai tuomitse -velvoitteen mielessä katsotaan myös ehdollinen luovuttaminen, mikäli sopimusvaltiolla on valtionsisäisen lainsäädäntönsä nojalla oikeus luovuttaa oma kansalaisensa ainoastaan sillä ehdolla, että tämä palautetaan kyseiseen valtioon suorittamaan rangaistusta. Edellytyksenä on lisäksi, että tämä valtio ja luovutuspyynnön esittänyt valtio sopivat tästä mahdollisuudesta ja muista tarpeellisiksi katsomistaan ehdoista, missä tapauksessa tällä tavoin ehdollinen luovuttaminen riittää vapauttamaan valtion 1 kappaleessa tarkoitettusta velvoitteesta.

9 artikla. Yleissopimuksen 9 artikla sisältää rikoksen johdosta tapahtuvaa luovutta-

mista koskevia tavanomaisia määräyksiä, joiden tarkoituksena on yksinkertaistaa luovutusmenettelyä ja mahdollistaa terroritekoihin syyllisten tuomitseminen siinä valtiossa, johon kyseisellä rikoksella on eniten liittyväkohtia.

Artiklan 1 kappaleen mukaan sopimusvaltiot katsovat sopimuksen 2 artiklassa tarkoitettujen rikosten kuuluvan rikoksiin, joiden johdosta rikoksentehtäjä voidaan luovuttaa ennen yleissopimuksen voimaantuloa sopimusvaltioiden välillä voimassa olleiden rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista koskevien sopimusten mukaisesti. Sopimusvaltiot sitoutuvat lisäksi sisällyttämään nämä rikokset kaikkiin niiden välillä myöhemmin tehtäviin luovuttamista koskeviin sopimuksiin rikoksina, joiden johdosta rikoksentehtäjä voidaan luovuttaa.

Artiklan 2 kappale koskee tapauksia, joissa sopimusvaltio asettaa rikoksen johdosta tapahtuvan luovuttamisen ehdoksi, että on olemassa sitä koskeva sopimus. Jos tällainen sopimusvaltio saa luovuttamista koskevan pyynnön toiselta sopimusvaltiolta, jonka kanssa sillä ei ole rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista koskevaa kahdenvälistä sopimusta, se voi harkintansa mukaan katsoa tämän yleissopimuksen luovuttamisen oikeusperustaksi 2 artiklassa tarkoitettujen rikosten osalta. Luovuttaminen tapahtuu silloin luovutuspyynnön vastaanottaneen valtion lainsäädännössä määrättyjen muiden ehtojen mukaisesti.

Artiklan 3 kappaleen mukaan ne sopimusvaltiot, jotka eivät aseta rikoksen johdosta tapahtuvan luovuttamisen ehdoksi sopimuksen olemassaoloa, tunnustavat keskenään 2 artiklassa tarkoitettujen rikokset rikoksiksi, joiden johdosta rikoksentehtäjä voidaan luovuttaa. Luovuttaminen tapahtuu tällöinkin luovutuspyynnön vastaanottaneen valtion lainsäädännössä määrättyjen ehtojen mukaisesti.

Artiklan 4 kappaleen mukaan 2 artiklassa tarkoitettuja rikoksia käsitellään rikoksen johdosta tapahtuvassa luovuttamisessa sopimusvaltioiden välillä tarvittaessa siten kuin ne olisi tehty varsinaisen tekopaikan lisäksi myös niiden valtioiden alueella, jotka ovat saattaneet ne lainkäyttövaltaansa 6 artiklan 1 ja 2 kappaleen mukaisesti.

Artiklan 5 kappaleen mukaan kaikkien so-

pimusvaltioiden välisten rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista koskevien sopimusten ja järjestelyjen määräykset, jotka koskevat 2 artiklassa tarkoitettuja rikoksia, katsotaan muutetuiksi sopimusvaltioiden välillä siinä määrin kuin ne ovat ristiriidassa tämän yleissopimuksen kanssa.

10 artikla. Yleissopimuksen 10 artikla koskee oikeusapua 2 artiklassa tarkoitettuihin rikoksiin liittyvän tutkinnan, rikosoikeudenkäynnin tai rikoksen johdosta tapahtuvan luovuttamisen yhteydessä. Artiklan 1 kappaleen mukaan sopimusvaltiot sitoutuvat antamaan toisilleen mahdollisimman laajaa oikeusapua edellä mainituissa yhteyksissä mukaan luettuna apu sopimusvaltioiden hallussa olevan ja oikeudenkäynnissä tarvittavan todistusaineiston hankkimisessa.

Artiklan 2 kappaleen mukaan sopimusvaltiot hoitavat 1 kappaleen mukaiset velvoitteensa voimassa olevien keskinäistä oikeusapua koskevien sopimusten tai muiden yhteisesti sopimiensa järjestelyjen mukaisesti. Tällaisten sopimusten tai järjestelyjen puuttuessa sopimusvaltiot sitoutuvat antamaan toisilleen muuta apua valtiosisäisen lainsäädäntönsä mukaisesti.

11 artikla. Yleissopimuksen 11 artikla sisältää poliittisia rikoksia koskevan poikkeuksen kiellon, joka tukee sopimuksen luovutusta ja oikeusapua koskevia määräyksiä. Artiklan mukaan mitään 2 artiklassa tarkoitetuista rikoksista ei pidetä poliittisena rikoksena, poliittiseen rikokseen liittyvänä rikoksena tai poliittisista vaikuttimista tehtynä rikoksena päätettäessä rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta tai keskinäisestä oikeusavusta. Luovuttamista tai keskinäistä oikeusapua koskevaa pyyntöä ei siten saa 2 artiklan piiriin kuuluvien rikosten osalta evätä pelkästään sillä perusteella, että kyseessä katsotaan olevan poliittinen rikos, poliittiseen rikokseen liittyvä rikos tai poliittisista vaikuttimista tehty rikos. Kielto on yleinen viimeaikaisissa terrorisminvastaisissa yleissopimuksissa, ja poliittisen rikoksen tulkinta on muutumassa siihen suuntaan, ettei terrorismirikoksia enää pidetä missään oloissa poliittisina rikoksina.

12 artikla. Yleissopimuksen 12 artikla sisältää niin kutsutun syrjintälausekkeen, joka liittyy läheisesti poliittisia rikoksia koskevan

poikkeuksen kieltoon 11 artiklassa ja mahdollistaa ihmisoikeusnäkökohtien huomioonottamisen luovutus päätöstä koskevassa harjoituksessa. Artiklan mukaan sopimusvaltio voi kieltäytyä luovuttamasta henkilöä 2 artiklassa tarkoitettujen rikosten johdosta tai antamasta keskinäistä oikeusapua tällaisiin rikoksiin liittyen, jos on perusteltua syytä uskoa, että luovuttamista tai oikeusapua koskevan pyynnön tarkoituksena on henkilön syyttäminen tai tuomitseminen hänen rotunsa, uskontonsa, kansallisuutensa, etnisen alkuperänsä tai poliittisen mielipiteensä vuoksi, tai jos pyynnön noudattaminen vaikeuttaisi kyseisen henkilön asemaa tällaisesta syystä. Poliittisia rikoksia koskevan poikkeuksen kieltäminen - tai mikään muukaan yleissopimuksen määräyksistä - ei tällaisessa tilanteessa velvoita sopimusvaltiota luovuttamaan henkilöä rikoksen johdosta tai antamaan keskinäistä oikeusapua.

13 artikla. Yleissopimuksen 13 artikla koskee vapautensa menettäneen henkilön väliaikaista siirtämistä toiseen sopimusvaltioon. Määräyksen tarkoituksena on tehostaa oikeudellista yhteistyötä sopimuksen tarkoittamien rikosten selvittämiseksi. Artiklan 1 kappaleen mukaan henkilö, joka on vangittuna tai suorittaa rangaistusta jonkin sopimusvaltion alueella, voidaan siirtää toiseen sopimusvaltioon, mikäli hän antaa siirtoon suostumuksensa tietoisena asiaan vaikuttavista seikoista, ja molempien valtioiden toimivaltaiset viranomaiset sopivat asiasta. Määräys koskee tilanteita, joissa henkilön läsnäoloa toisessa sopimusvaltiossa pyydetään todistamista tai tunnistamista varten, tai muuten avun antamiseksi todistusaineiston hankkimisessa rikosten tutkintaa tai syytteen nostamista varten yleissopimuksen nojalla.

Artiklan 2 kappale sisältää lähempiä määräyksiä artiklan soveltamisesta. Kappaleen a kohdan mukaan vastaanottavan valtion on pidettävä siirretty henkilö säilössä, paitsi jos luovuttava valtio oikeuttaa hänen vapauttamisensa. Vastaanottava valtio voi joka tapauksessa pitää henkilön säilössä, ellei luovuttava valtio toisin pyydä. Kappaleen b kohdan mukaan vastaanottavan valtion on viipymättä ja sen mukaisesti, mitä kummankin valtion toimivaltaiset viranomaiset ovat sopineet, palautettava henkilö säilöön luovuttavaan valtioon. Kappaleen c kohdan mukaan henkilön

palauttaminen siihen sopimusvaltioon, josta hänet on luovutettu, ei edellytä rikoksen johdosta tapahtuvan luovuttamisen käynnistämistä. Kappaleen d kohdan mukaan siirretyn henkilön rangaistusajasta luovuttavassa valtiossa vähennetään aika, jonka hän on viettänyt säilössä vastaanottavassa valtiossa.

Artiklan 3 kappaleen mukaan siirrettyä henkilöä ei hänen kansallisuudestaan riippumatta aseteta syytteeseen tai pidetä vangittuna vastaanottavan valtion alueella sellaisten tekojen tai tuomioiden vuoksi, jotka on tehty tai annettu luovuttaneen valtion alueella ennen hänen lähtöään, paitsi jos luovuttanut valtio antaa siihen suostumuksensa.

14 artikla. Yleissopimuksen 14 artikla sisältää yleisen määräyksen yleissopimuksen nojalla säilöön otettavan tai muiden yleissopimuksen mukaisten toimenpiteiden tai oikeudenkäyntien kohteena olevan henkilön oikeudenmukaisesta kohtelusta. Artiklan mukaan tällaiselle henkilölle taataan kaikki ne oikeudet ja takeet, jotka hänelle kuuluvat sen valtion lainsäädännön mukaisesti, jossa hän on läsnä, samoin kuin sovellettavien kansainvälisen oikeuden määräysten, mukaan lukien ihmisoikeusmääräysten mukaiset oikeudet ja takeet.

15 artikla. Yleissopimuksen 15 artikla koskee sopimusvaltioiden yhteistyötä 2 artiklassa tarkoitettujen rikosten ehkäisemiseksi. Artiklan a kohdan mukaan sopimusvaltiot ryhtyvät kaikkiin mahdollisiin toimenpiteisiin, tarvittaessa valtiosisäistä lainsäädäntöä muuttaen, ehkäistäkseen 2 artiklassa tarkoitettujen rikosten valmistelun alueellaan. Sopimusvaltioiden edellytetään ryhtyvän myös tarvittaviin toimiin muun muassa sellaisten alueellaan olevien henkilöiden, ryhmien ja järjestöjen laittoman toiminnan kieltämiseksi, jotka edistävät 2 artiklassa tarkoitettuja rikoksia tai yllyttävät niihin, järjestävät tai tietoisesti rahoittavat niitä tai ovat osallisena niihin.

Artiklan b kohta koskee täsmällisten ja varmennettujen tietojen vaihtamista valtiosisäisen lainsäädännön mukaisesti sekä 2 artiklassa tarkoitettujen rikosten ehkäisemiseen tarvittavien hallinnollisten ja muiden toimenpiteiden yhdenmukaistamista. Artiklan c kohta mainitsee mahdollisina yhteistyömuotoina myös havaitsemismenetelmien tutkimi-

sen ja kehittämisen sellaisia räjähteitä ja muita haitallisia aineita varten, jotka voivat aiheuttaa kuoleman tai ruumiinvamman, neuvottelut standardien kehittämisestä räjähteiden merkitsemistä varten, jotta niiden alkuperä voidaan jäljittää räjähdyskäs jälkeisissä tutkimuksissa, ennalta ehkäisevät toimenpiteet samoin kuin laitteita ja niihin liittyviä aineita koskevan yhteistyön ja teknologian siirron.

16 artikla. Yleissopimuksen 16 artikla sisältää ilmoitusvelvoitteen, jonka mukaan sopimusvaltion, jossa rikoksesta epäilty on syytettynä, on lähetettävä valtionsisäisen lainsäädäntönsä tai sovellettavien menettelytapojen mukaisesti tiedonanto oikeudenkäynnin lopputuloksesta YK:n pääsihteerille, joka välittää tiedon edelleen muille sopimusvaltioille.

17 artikla. Yleissopimuksen 17 artikla sisältää yleisen periaatteen, jonka mukaan sopimusvaltiot täyttävät yleissopimukseen perustuvat velvoitteensa valtioiden välisen tasarvon ja alueellisen koskemattomuuden periaatteiden mukaisesti puuttumatta muiden valtioiden sisäisiin asioihin.

18 artikla. Yleissopimuksen 18 artiklan mukaan mikään yleissopimuksessa ei oikeuta sopimusvaltiota käyttämään toisen sopimusvaltion alueella lainkäyttövaltaa tai hoitamaan tehtäviä, jotka kuuluvat yksinomaan tämän toisen sopimusvaltion viranomaisille sen valtionsisäisen lainsäädännön mukaan.

19 artikla. Yleissopimuksen 19 artikla on sen vaikeatulkintaisin ja poliittisin määräys. Artiklan sanamuodosta neuvoteltiin vielä pitkään sen jälkeen, kun sopimusteksti oli muilta osin valmis. Artikla sisältää sopimuksen soveltamisalan rajauksen suhteessa aseellisiin toimiin.

Artiklan 1 kappaleen mukaan mikään yleissopimuksessa ei vaikuta muihin oikeuksiin, velvoitteisiin ja velvollisuuksiin, joita valtioilla ja yksityisillä henkilöillä on kansainvälisen oikeuden nojalla, erityisesti YK:n peruskirjan päämäärien ja periaatteiden sekä kansainvälisen humanitaarisen oikeuden nojalla. Rajaus YK:n peruskirjaan ja humanitaariseen oikeuteen korostaa yleissopimuksen rikosoikeudellista luonnetta.

Artiklan 2 kappaleen ensimmäisen lauseen mukaan yleissopimus ei koske kansainvälisen humanitaarisen oikeuden säätämää ase-

voimien toimintaa aseellisen selkkauksen aikana näiden käsitteiden humanitaarisen oikeuden mukaisessa merkityksessä. Ensimmäinen viittaus humanitaariseen oikeuteen on tarpeellinen, jotta 2 artiklan tarkoittamat teot eivät missään olosuhteissa jäisi rankaisematta. Jos yleissopimusta sovellettaisiin vain rauhan aikana, sen ulkopuolelle voisi jäädä tekoja, jotka on tehty aseellisen konfliktin aikana mutta joihin humanitaarisen oikeuden säännöt eivät sovellu esimerkiksi siksi, että teoilla ei ole yhteyttä konfliktiin. Jälkimmäinen viittaus humanitaariseen oikeuteen korostaa sitä, että rajaus koskee kaikkia humanitaarisessa oikeudessa tunnistettuja aseellisia konflikteja.

Artiklan 2 kappaleen jälkimmäisen lauseen mukaan yleissopimus ei koske myöskään valtion asevoimien toimintaa niiden hoitaessa virallisia tehtäviään, siinä määrin kuin sitä säätelevät muut kansainvälisen oikeuden määräykset. Virallisia tehtäviä koskeva rajaus sulkee sopimuksen soveltamisalan ulkopuolelle valtion asevoimien toiminnan muuten kuin kansainvälisen humanitaarisen oikeuden tunnustaman aseellisen konfliktin oloissa edellyttäen, että se tällöin kuuluu muun kansainvälisen oikeudellisen sääntelyn piiriin. Viittausta muihin kansainvälisen oikeuden määräyksiin täydentää 11 johdantokappale, jonka mukaan tietyn toiminnan rajaaminen sopimuksen ulkopuolelle ei oikeuta tai tee lailliseksi muutoin laittomia tekoja eikä estä syyttämistä muiden lakien nojalla. Valtion asevoimat on määritelty 1 artiklan 4 kappaleessa.

20 artikla. Yleissopimuksen 20 artikla sisältää määräykset välimiesmenettelystä. Jos sopimusvaltioiden välistä yleissopimuksen tulkintaa tai soveltamista koskevaa riitaa ei voida kohtuullisessa ajassa selvittää neuvotteluteitse, se tulee riidan osapuolen pyynnöstä saattaa välimiesmenettelyyn. Jolleivät riidan osapuolet kuuden kuukauden kuluessa välimiesmenettelyä koskevasta pyynnöstä ole päässeet sopimukseen välimiesmenettelyn järjestämisestä, mikä tahansa näistä sopimusvaltioista voi saattaa riidan Kansainvälisen tuomioistuimen ratkaistavaksi tuomioistuimen perussäännön mukaisella hakemuksella.

Artiklan 2 kappale sallii välitysmenettelyä

koskevat varauumat. Valtio voi allekirjoittaessaan, ratifioidessaan tai hyväksyessään yleissopimuksen tai liittyessään siihen ilmoittaa, ettei se katso edellisen kappaleen sitovan itseään. Muut sopimuspuolet eivät ole sidottuja edelliseen kappaleeseen sellaiseen sopimusvaltioon nähden, joka on tehnyt tällaisen varauuman.

Artiklan 3 kappaleen mukaan valtio, joka on tehnyt edellisen kappaleen mukaisen varauuman, voi milloin tahansa peruuttaa tämän varauuman ilmoittamalla siitä YK:n pääsihteerille, joka toimii sopimuksen tallettajana.

Suomi on tunnustanut Kansainvälisen tuomioistuimen tuomiovallan jokaiseen saman velvoituksen hyväksyvään valtioon nähden (SopS 29/1958). Valtioiden välisiä, sopimuksen tulkinnasta ja soveltamisesta aiheutuvia riitaisuuksia koskevia määräyksiä on useissa Suomea velvoittavissa kahden- ja monenvälisissä sopimuksissa, ja Suomi on yleensä kannattanut pakollisten riitojenratkaisulausekkeiden sisällyttämistä sekä kahden- että monenvälisiin sopimuksiin. Suomen tarkoituksena ei ole tehdä yleissopimuksen 20 artiklan 2 kappaleessa tarkoitettua varaumaa.

21 artikla. Artikla sisältää määräykset yleissopimuksen allekirjoittamisesta samoin kuin yleissopimuksen ratifioimisesta, hyväksymisestä tai liittymisestä siihen.

22 artikla. Artikla sisältää yleissopimuksen voimaantuloa koskevat määräykset.

23 artikla. Artikla sisältää määräykset yleissopimuksen irtisanomisesta. Sopimusvaltio voi irtisanoa sopimuksen milloin tahansa ilmoittamalla siitä kirjallisesti YK:n pääsihteerille. Irtisanominen tulee voimaan vuoden päästä siitä päivästä lukien, jona ilmoitus on vastaanotettu.

24 artikla. Artiklan mukaan YK:n pääsihteerin toimii yleissopimuksen tallettajana. Artiklassa määrätään myös, että yleissopimuksen alkuperäiskappaleen arabian-, englannin-, espanjan-, kiinan-, ranskan-, ja venäjänkieliset tekstit ovat yhtä todistusvoimaisia.

2. Lakiehdotus

1 §. Pykälä sisältää säännöksen siitä, että yleissopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset ovat lakina voimassa sellaisi-

na kuin Suomi on niihin sitoutunut. Suomen tarkoituksena ei ole tehdä yleissopimukseen sen 20 artiklan 2 kappaleessa sallittua varaumaa eikä muitakaan varauumia.

2 §. Pykälä sisältää säännöksen, jonka mukaan oikeusministeriö päättää yleissopimuksen 13 artiklan mukaisesta väliaikaisesta siirtämisestä ja voi tehdä 13 artiklan mukaisen pyynnön toiselle sopimusvaltiolle. Asia käsiteltäisiin oikeusministeriön kansainvälisessä yksikössä, joka hoitaa myös oikeusministeriön tehtävät sen toimiessa keskusviranomaisena kansainvälistä rikosoikeudellista yhteistyötä koskevista asioista.

3 §. Pykälä sisältää säännöksen, jonka mukaan tarkempia säännöksiä lain täytäntöönpanosta voidaan antaa tasavallan presidentin asetuksella.

4 §. Pykälä sisältää tavanomaisen voimaantulosäännöksen, jonka mukaan lain voimaantulosta säädetään tasavallan presidentin asetuksella.

3. Voimaantulo

Terrorististen pommi-iskujen torjumisesta tehty kansainvälinen yleissopimus on tullut kansainvälisesti voimaan 23 päivänä toukokuuta 2001. Ratifioimis-, hyväksymis- tai liittymiskirjansa tämän jälkeen tallettavan valtion osalta sopimus tulee voimaan kolmenkymmenen päivän kuluttua tallettamisesta.

Ehdotetun lain voimaantulosta säädettäisiin tasavallan presidentin asetuksella. Laki on tarkoitus säätää tulemaan voimaan samanaikaisesti, kun yleissopimus tulee voimaan Suomen osalta.

4. Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus

Perustuslain 94 §:n 1 momentin mukaan eduskunta hyväksyy muun muassa sellaiset valtiosopimukset ja muut kansainväliset velvoitteet, jotka sisältävät lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä. Eduskunnan perustuslakivaliokunnan mukaan tämä perustuslaissa tarkoitettu eduskunnan hyväksymistoimivalta kattaa kaikki aineelliselta luonteeltaan lain

alaan kuuluvat kansainvälisen velvoitteen määräykset. Valtiosopimuksen tai muun kansainvälisen velvoitteen määräys on perustuslakivaliokunnan kannan mukaan luettava lainsäädännön alaan, 1) jos määräys koskee jonkin perustuslaissa turvattun perusoikeuden käyttämistä tai rajoittamista, 2) jos määräys muutoin koskee yksilön oikeuksien tai velvollisuuksien perusteita, 3) jos määräyksen tarkoittamasta asiasta on perustuslain mukaan säädettävä lailla taikka 4) jos määräyksen tarkoittamasta asiasta on voimassa lain säännöksiä tai 5) siitä on Suomessa vallitsevan käsityksen mukaan säädettävä lailla. Perustuslakivaliokunnan mukaan kansainvälisen velvoitteen määräys kuuluu näiden perusteiden mukaan lainsäädännön alaan siitä riippumatta, onko määräys ristiriidassa vai sopusoinnussa Suomessa lailla annetun säännöksen kanssa (PeVL 11/2000 vp ja PeVL 12/2000 vp).

Perustuslain 8 §:ssä ilmaistun rikosoikeudellisen laillisuusperiaatteen mukaan ketään ei saa pitää syyllisenä rikokseen eikä tuomita rangaistukseen sellaisen teon perusteella, jota ei tekohetkellä ole säädetty rangaistavaksi. Tämä merkitsee sitä, että rikoksina rangaistavat teot on määriteltävä laissa (PeVL 4/1998 vp). Yleissopimuksen 2 ja 4 artikla, jotka sisältävät kriminalisointivelvoitteita, kuuluvat tällä perusteella lainsäädännön alaan. Koska yleissopimuksen 3 artiklassa rajoitetaan muun muassa näitä kriminalisointivelvoitteita, myös se kuuluu lainsäädännön alaan. Yleissopimuksen 5 artikla sisältää kriminalisointien soveltamiseen vaikuttavan kiellon hyväksyä sopimusta sovellettaessa siinä mainittuja oikeuttamisperusteita ja kuuluu näin ollen lainsäädännön alaan. Myös 15 artiklan a kohdasta voidaan katsoa ainakin joissakin tapauksissa seuraavan velvollisuus kriminalisoida tietty toiminta. Näin ymmärrettynä myös tämä määräys kuuluu lainsäädännön alaan.

Perustuslakivaliokunta on katsonut laillisuusperiaatteesta seuraavan myös sen, että Suomen rikosoikeuden soveltamisalasta on säädettävä lailla (PeVL 4/1998 vp). Näin ollen sopimusvaltion rikoslainsäädännön soveltamisalaa koskevat 6 artiklan 1, 2 ja 4 kappale kuuluvat lainsäädännön alaan.

Yleissopimuksen 7 artiklan 1 ja 2 kappaleen

mukaan sopimusvaltio sitoutuu oman oikeusjärjestyksensä mukaisesti ryhtymään yhtäältä artiklassa tarkoitettuihin tutkintatoimenpiteisiin ja toisaalta tarvittaviin toimenpiteisiin varmistaakseen henkilön läsnäolon syyttämistä ja rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista varten. Sopimuksen 13 artiklan 2 kappaleen a kohdassa oikeutetaan sopimusvaltio pitämään sinne toisesta sopimusvaltiosta 13 artiklan 1 kappaleen nojalla siirretty henkilö säilössä. Siirretyn henkilön rangaistusajasta luovuttavassa valtiossa on 13 artiklan 2 kappaleen d kohdan mukaan vähennettävä aika, jonka hän on viettänyt vapautensa menettäneenä vastaanottavassa valtiossa.

Yleissopimuksen 7 artiklan 1 kappaleessa on kyse sellaisesta julkisen vallan käyttöön liittyvästä edellytyksestä, josta Suomessa vallitsevan käsityksen mukaan on säädettävä lailla. Artiklan 2 kappaleen samoin kuin 13 artiklan 2 kappaleen a kohdan osalta kysymys on perustuslain 7 §:n 3 momentissa tarkoitettua vapaudenriistosta, jota ei saa tehdä mielivaltaisesti eikä ilman laissa säädettyä perustetta. Rangaistuksesta vähennettävästä ajasta säädetään Suomessa rikoslaissa. Yleissopimuksen 7 artiklan 1 ja 2 kappale samoin kuin 13 artiklan 2 kappaleen a ja d alakohta kuuluvat siten lainsäädännön alaan.

Yleissopimuksen 7 artiklan 3 kappale koskee rikoksesta epäillyn oikeuksia. Samankaltainen, joskin yleisluonteisempi määräys on säilöön otetun henkilön osalta 14 artiklassa. Toiseen valtioon siirretyn henkilön oikeusaseman yhtenä takeena ovat myös yleissopimuksen 13 artiklan 3 kappaleessa olevat määräykset, joilla rajoitetaan vastaanottavan valtion syyttämistoimivaltaa. Vapautensa menettäneen henkilön oikeudet turvataan perustuslain 7 §:n 3 momentin viimeisen virkkeen mukaan lailla. Siinäkin tapauksessa, että rikoksesta epäilty on vapaana, on kyse sellaisesta yksilön oikeusasemaan vaikuttavasta sääntelystä, joka on Suomessa vallitsevan käsityksen mukaan toteutettava lain tasolla. Myös nämä yleissopimuksen määräykset kuuluvat lainsäädännön alaan.

Yleissopimuksen 8 ja 9 artikla sisältävät määräyksiä, joissa sopimusvaltion velvollisuudeksi asetetaan sen turvaaminen, että rikoksesta epäillyn henkilön tapaus joko luo-

vutetaan toiseen sopimusvaltioon tekijän rikosoikeudellisen vastuun tutkimiseksi siellä tai saatetaan kyseisessä sopimusvaltiossa toimivaltaisten viranomaisten käsiteltäväksi syyttämistä varten. Yleissopimuksen 11 ja 12 artikla vaikuttavat luovutusvelvollisuuden ulottuvuuteen. Yleissopimuksen 13 artiklan 1 kappaleen nojalla vangittuna oleva tai rangaistustaan suorittava henkilö voidaan siirtää toiseen sopimusvaltioon todistamista tai tunnistamista varten tai muuten todistusaineiston hankkimisen helpottamiseksi edellyttäen, että henkilö itse suostuu siirtoon ja kummankin valtion toimivaltaiset viranomaiset sopivat siirron ehtoista. Siirtämistä koskevia määräyksiä sisältyy myös 13 artiklan 2 kappaleen b ja c kohtiin.

Yleissopimuksen 8 artiklan mukaisessa velvollisuudessa saattaa rikoksesta epäillyn tapaus toimivaltaisille viranomaisille syyttämistä varten on kyse sellaisesta julkisen vallan käyttämisestä, josta tulee Suomessa sääntää lain tasolla. Rikoksentehtijän luovuttamista puolestaan koskee perustuslain 9 §. Sen 3 momentin mukaan Suomen kansalaista ei saa vastoin tahtoaan luovuttaa tai siirtää toiseen maahan. Ulkomaalaisia koskee perustuslain 9 §:n 4 momentti, jossa säädetään, että heidän oikeudestaan tulla Suomeen ja oleskella maassa säädetään lailla. Säännös sisältää viimeisessä virkkeessään kuitenkin ehdottoman luovutuskiekkon, jos ulkomaalaista palautuksen vuoksi uhkasi kuolemanrangaistus, kidutus tai muu ihmisarvoa loukkaava kohtelu. Rikoksesta epäillyn luovuttamista ja siirtämistä koskevat sopimusmääräykset kuuluvat lainsäädännön alaan.

Yleissopimuksen 7 artiklan 6 kappaleen mukaan sen sopimusvaltion, joka on yleissopimuksen nojalla ottanut henkilön säilöön, tulee ilmoittaa muun muassa tämän henkilöllisyys YK:n pääsihteerille sekä artiklassa tarkemmin yksilöidyille muille sopimusvaltioille. Henkilötietojen suojasta säädetään perustuslain 10 §:n 1 momentin mukaan lailla. Määräys kuuluu siten lainsäädännön alaan.

Yleissopimuksen 15 artiklan b kohdassa sopimusvaltioille asetetaan tarkemmin yksilöimätön velvollisuus täsmällisten ja varmennettujen tietojen vaihtamiseen kansallisen lainsäädännön mukaisesti. Koska tällaisen tietojen vaihtamisen tarkoituksena on ar-

tiklan mukaan rikosten ehkäiseminen, on oletettava, että ainakin osa tiedoista on viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 24 §:n 1 momentin mukaan salassapidettäviä. Tällaisten tietojen luovuttaminen edellyttää lain tasoista sääntelyä. Määräys kuuluu lainsäädännön alaan.

Yleissopimuksen 20 artiklassa on riitaisuuksien ratkaisemista koskeva määräys. Artiklan 1 kappaleen mukaan kahden tai useamman sopimusvaltion välinen riita, joka koskee yleissopimuksen tulkintaa tai soveltamista ja jota ei voida kohtuullisessa ajassa ratkaista neuvotteluin, saatetaan välimiesmenettelyyn jonkin riidan osapuolen pyynnöstä. Jolleivät riidan osapuolet kuuden kuukauden kuluessa välimiesmenettelyä koskevasta pyynnöstä ole päässeet sopimukseen välimiesmenettelyn järjestämisestä, mikä tahansa niistä voi saattaa riidan Kansainvälisen tuomioistuimen ratkaistavaksi. Käsillä olevan sopimuksen sisällön huomioon ottaen tällainen riitojenratkaisumenettely saattaa koskea lukuisia lainsäädännön alaan kuuluvia asioita. Riitojenratkaisumenettelyn tulos on jäsenvaltioita sitova. Välimiesmenettelyä koskeva määräys kuuluu lainsäädännön alaan.

Yleissopimuksen 1 artikla sisältää määritelmät. Yleissopimuksen suhde kansallisen lainsäädännön mukaiseen rikosoikeudelliseen lainkäyttövaltaan määritellään 6 artiklan 5 kappaleessa. Edelleen 10 artiklan 2 kappaleessa järjestetään yleissopimuksen suhde muun muassa sopimusvaltioiden kesken voimassa oleviin oikeusapusopimuksiin. Yleissopimuksen 18 artiklassa määrätään sopimusmääräysten suhteesta toisen sopimusvaltion täysivaltaisuuteen, ja 19 artiklassa puolestaan järjestetään yleissopimuksen suhde yhtäältä valtioilla ja yksityisillä kansainvälisen oikeuden mukaan oleviin oikeuksiin ja velvollisuuksiin sekä toisaalta kansainvälisen humanitaarisen oikeuden säatelemään asevoimien toimintaan aseellisen selkkauksen aikana. Tällaiset määräykset, jotka välillisesti vaikuttavat lainsäädännön alaan kuuluvien aineellisten sopimusmääräysten tulkintaan ja soveltamiseen, kuuluvat lainsäädännön alaan (PeVL 6/2001 vp).

Yleissopimuksen voimaansaattaminen ei edellytä Ahvenanmaan maakunnan myötävaikutusta

5. Käsittelyjärjestys

Yleissopimuksen käsittelyjärjestyksen kannalta merkityksellisiä sopimusmääräyksiä ovat luovuttamista koskeva yleissopimuksen 9 artikla, vangittuna olevan tai rangaistustaan suorittavan henkilön siirtämistä koskeva 13 artikla ja yhteistyövelvoitteita sisältävä 15 artikla.

Perustuslain 9 §:n 3 momentin mukaan Suomen kansalaista ei saa vastoin tahtoaan luovuttaa tai siirtää toiseen maahan. Yleissopimuksen 9 artikla sisältää määräykset rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta. Yleissopimuksen 8 artiklan nojalla yleissopimuksesta ei kuitenkaan voida katsoa seuraavan velvollisuutta luovuttaa Suomen kansalaista toiseen maahan. Tämän vuoksi 9 artikla ei ole perustuslain kannalta ongelmallinen. Koska vangittuna olevan tai rangaistustaan suorittavan siirtäminen edellyttää 13 artiklan 1 kappaleen a kohdan mukaan asianomaisen henkilön suostumusta, tämäkään sopimusmääräys ei ole ristiriidassa perustuslain 9 §:n 3 momentin kanssa.

Yleissopimuksen 15 artiklan a kohdan mukaan sopimusvaltiot toimivat yhteistyössä 2 artiklassa tarkoitettujen rikosten ehkäisemiseksi artiklassa tarkemmin kuvatuin tavoin. Artiklan a kohdan loppuosan mukaan artiklassa tarkoitettuihin toimenpiteisiin kuuluvat myös toimenpiteet sellaisten valtion alueella olevien "henkilöiden, ryhmien ja järjestöjen laitoman toiminnan kieltämiseksi, jotka edistävät 2 artiklassa tarkoitettuja rikoksia tai yllyttävät niihin, järjestävät tai tietoisesti rahoittavat niitä tai ovat osallisena niihin".

Viime kädessä 15 artiklan a kohdan sisältämän sopimusvelvoitteen noudattaminen saattaa johtaa yhdistyksen lakkauttamiseen tai ainakin väliaikaiseen toimintakieltoon. Tämän vuoksi määräys on merkityksellinen perustuslain 13 §:n 2 momentissa turvattun yhdistymisvapauden kannalta. Yhdistymisvapauden kuuluu muun muassa oikeus perustaa yhdistys, kuulua siihen ja osallistua yhdistyksen toimintaan.

Yleissopimuksen 15 artiklan a kohdan arvioinnin lähtökohtana voidaan pitää sitä, että yleissopimuksen kattamissa teoissa on kyse varsin vakavasta rikollisuudesta. Kriminalisointivelvoitteen alaiset teot on myös suh-

teellisen tarkasti kuvattu 2 artiklan 1 ja 2 kappaleessa. Saman artiklan 3 kappaleen a ja b kohdan mukaan kriminalisointivelvoite koskee myös osallisuutta ja yllytystyyppistä toimintaa. Saman kappaleen c kohdan mukaan sopimusvaltiot ovat velvollisia kriminalisoimaan myös muun myötävaikuttamisen yhteisen päämäärän puolesta tapahtuvan ryhmän tekemään yhteen tai useampaan artiklan 1 tai 2 kappaleessa tarkoitettuun rikokseen. Tällaisellekin myötävaikuttamiselle on kuitenkin kyseisessä kohdassa asetettu edellytykset, joiden mukaan vaikuttamisen tulee olla tahallista ja sidottua tiettyyn tarkoitukseen tai sen tulee ainakin tapahtua tietoisena ryhmän aikomuksesta tehdä kyseinen rikos tai rikokset.

Yleissopimuksen 15 artiklan a kohdan mukainen velvollisuus ryhmien ja järjestöjen toiminnan kieltämiseen koskee siis myös sellaisia tapauksia, joissa esimerkiksi jokin järjestö rahoittaa 2 artiklan 3 kappaleen c kohdassa tarkoitettua ryhmää. Toiminnan kieltämisen edellytyksenä on kuitenkin, että järjestön toiminta on jo itsessään lainvastaista.

Yhdistyksen lakkauttaminen ja sen toiminnan väliaikainen kieltäminen ovat viranomaisten käytettävissä olevista keinoista ne, jotka jyrkimmin koskevat yhdistyksen oikeutta harjoittaa toimintaansa viranomaisten siihen puuttumatta (PeVL 6/1988 vp). Perustuslakivaliokunta on aiemmin katsonut, että kriminalisoidun toiminnan harjoittamisessa ei yleensä ole kysymys perustuslain 13 §:ssä turvattun yhdistymisvapauden käyttämisestä (PeVL 10/2000 vp). Toisaalta kyse saattaa olla sellaisesta toiminnasta, jota ei ole säädetty rangaistavaksi mutta joka kuitenkin on lainvastaista. Molemmissa tapauksissa saatavat tulla sovellettaviksi yhdistyslain (503/1989) 43 ja 44 §:n säännökset. Yhdistyslain 43 §:n mukaan yhdistys voidaan lakkauttaa, jos se toimii olennaisesti vastoin lakia. Väliaikaisen toimintakiellon asettaminen tulee yhdistyslain 44 §:n mukaan kyseeseen, jos on todennäköistä, että yhdistys toimii vastoin 43 §:n 1 momentin säännöksiä. Ottaen huomioon, että yleissopimuksen 15 artiklan a kohdassa tarkoitetaan tapauksia, joissa yhdistys toiminnallaan edistää yleissopimuksessa tarkoitettuja vakavia rikoksia tai yllyttää niihin, järjestää tällaisia rikoksia tai tie-

Laki

terrorististen pommi-iskujen torjumisesta tehdyn kansainvälisen yleissopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §
New Yorkissa 15 päivänä joulukuuta 1997 tehdyn terrorististen pommi-iskujen torjumista koskevan kansainvälisen yleissopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset ovat lakina voimassa sellaisina kuin Suomi on niihin sitoutunut.

2 §
Oikeusministeriö päättää yleissopimuksen 13 artiklan mukaisesta väliaikaisesta siirtä-

misestä ja voi tehdä 13 artiklan mukaisen pyynnön toiselle sopimusvaltiolle.

3 §
Tarkempia säännöksiä lain täytäntöönpanosta voidaan antaa tasavallan presidentin asetuksella.

4 §
Tämän lain voimaantulosta säädetään tasavallan presidentin asetuksella.

Helsingissä 13 päivänä joulukuuta 2001

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Ulkoasiainministeri *Erkki Tuomioja*

Liite

**Terrorististen pommi-iskujen torjumista
koskeva kansainvälinen**

YLEISSOPIMUS

Tämän yleissopimuksen sopimusvaltiot, jotka

pitävät mielessä Yhdistyneiden Kansakuntien peruskirjan päämäärät ja periaatteet, jotka koskevat kansainvälisen rauhan ja turvallisuuden ylläpitämistä ja valtioiden välisen hyvän naapuruuden, ystävällisten suhteiden ja yhteistyön edistämistä,

ovat vakavasti huolissaan terroritekojen maailmanlaajuisesta leviämisestä niiden kaikissa ilmenemismuodoissa,

palauttavat mieleen Yhdistyneiden Kansakuntien 50-vuotisjuhlan yhteydessä 24 päivänä lokakuuta 1995 annetun julistuksen 50/6,

palauttavat myös mieleen kansainvälisen terrorismin poistamiseen pyrkiviä toimenpiteitä koskevan julistuksen, joka on yleiskokouksen 9 päivänä joulukuuta 1994 antaman päätöslauselman 49/60 liitteenä, ja jossa muun muassa "Yhdistyneiden Kansakuntien jäsenvaltiot juhlallisesti vahvistavat tuomitsevana varauksetta kaikki terroriteot, -menetelmät ja -käytännöt rikollisina ja oikeuttamattomina, niiden tekopaikasta tai tekijästä riippumatta, mukaan luettuina ne terroriteot, jotka vaarantavat valtioiden ja kansojen välisiä ystävällisiä suhteita ja uhkaavat valtioiden alueellista koskemattomuutta ja turvallisuutta",

toteavat, että julistuksessa kannustetaan valtioita myös "arvioimaan kiireellisesti kansainvälisen terrorismin kaikkien ilmenemismuotojen ehkäisemistä, torjumista ja poistamista koskevien kansainvälisen oikeuden määräysten soveltamisalaa, tarkoituksenaan varmistaa, että oikeussäännöt kattavat kaikki asiaan liittyvät näkökohdat",

palauttavat edelleen mieleen yleiskokouksen 17 päivänä joulukuuta 1996 antaman

**International Convention for the
Suppression of Terrorist Bombings The
States Parties to this**

CONVENTION,

Having in mind the purposes and principles of the Charter of the United Nations concerning the maintenance of international peace and security and the promotion of good-neighbourliness and friendly relations and cooperation among States,

Deeply concerned about the worldwide escalation of acts of terrorism in all its forms and manifestations,

Recalling the Declaration on the Occasion of the Fiftieth Anniversary of the United Nations of 24 October 1995,

Recalling also the Declaration on Measures to Eliminate International Terrorism, annexed to General Assembly resolution 49/60 of 9 December 1994, in which, inter alia, "the States Members of the United Nations solemnly reaffirm their unequivocal condemnation of all acts, methods and practices of terrorism as criminal and unjustifiable, wherever and by whomever committed, including those which jeopardize the friendly relations among States and peoples and threaten the territorial integrity and security of States",

Noting that the Declaration also encouraged States "to review urgently the scope of the existing international legal provisions on the prevention, repression and elimination of terrorism in all its forms and manifestations, with the aim of ensuring that there is a comprehensive legal framework covering all aspects of the matter",

Recalling further General Assembly resolution 51/210 of 17 December 1996 and the

päätöslauselman 51/210 sekä sen liitteenä olevan julistuksen, joka täydentää vuoden 1994 julistusta kansainvälisen terrorismin poistamiseen pyrkivistä toimenpiteistä,

toteavat myös, että räjähteiden tai muiden tappavien välineiden avulla tehdyt terroristiskut ovat levinneet yhä laajemmin,

toteavat edelleen, että olemassaolevien monenvälisten sopimusten määräyksissä ei riittävästi oteta huomioon tällaisia hyökkäyksiä,

ovat vakuuttuneita kiireellisestä tarpeesta edistää valtioiden kansainvälistä yhteistyötä tehokkaiden ja käytännöllisten toimenpiteiden suunnittelemiseksi ja toteuttamiseksi, tarkoituksenaan ehkäistä tällaisia terroritekoja sekä syyttää ja tuomita niihin syyllistyneitä henkilöitä,

katsovat, että tällaiset teot koskettavat vakavasti koko kansainvälistä yhteisöä,

toteavat, että valtioiden puolustusvoimien toimintaa säätelevät kansainvälisen oikeuden määräykset, jotka eivät kuulu tämän sopimuksen soveltamisalaan, ja että tietyn toiminnan jättäminen tämän yleissopimuksen soveltamisalan ulkopuolelle ei oikeuta tai tee lailliseksi muutoin laittomia tekoja, eikä estä syyttämistä muiden lakien nojalla,

ovat sopineet seuraavasta:

1 artikla

Tässä yleissopimuksessa:

1. "Valtion laitos" tarkoittaa pysyvää tai väliaikaista laitosta tai kuljetusvälineitä, joita valtion edustajat, hallituksen jäsenet, lainsäädäntäelimet tai tuomioistuimet, valtion virkamiehet tai työntekijät, muut viranomaiset tai laitokset, hallitustenvälisen järjestön työntekijät tai virkamiehet käyttävät tai joita heillä on käytettävissään virkatehtäviensä yhteydessä.

2. "Julkisia palveluja tuottava laitos" tarkoittaa julkista tai yksityistä laitosta, joka tarjoaa tai jakaa julkisia palveluja, kuten vesi, jätehuolto, energia, polttoaineet tai tietoliikenneyhteydet.

3. "Räjähteet tai muut tappavat välineet" tarkoittavat:

a) räjähtäviä tai syttyviä aseita tai välineitä, joiden tarkoitus on aiheuttaa tai joilla

Declaration to Supplement the 1994 Declaration on Measures to Eliminate International Terrorism, annexed thereto,

Noting also that terrorist attacks by means of explosives or other lethal devices have become increasingly widespread,

Noting further that existing multilateral legal provisions do not adequately address these attacks,

Being convinced of the urgent need to enhance international cooperation between States in devising and adopting effective and practical measures for the prevention of such acts of terrorism, and for the prosecution and punishment of their perpetrators,

Considering that the occurrence of such acts is a matter of grave concern to the international community as a whole,

Noting that the activities of military forces of States are governed by rules of international law outside the framework of this Convention and that the exclusion of certain actions from the coverage of this Convention does not condone or make lawful otherwise unlawful acts, or preclude prosecution under other laws,

Have agreed as follows:

Article 1

For the purposes of this Convention:

1. "State or government facility" includes any permanent or temporary facility or conveyance that is used or occupied by representatives of a State, members of Government, the legislature or the judiciary or by officials or employees of a State or any other public authority or entity or by employees or officials of an intergovernmental organization in connection with their official duties.

2. "Infrastructure facility" means any publicly or privately owned facility providing or distributing services for the benefit of the public, such as water, sewage, energy, fuel or communications.

3. "Explosive or other lethal device" means:

(a) An explosive or incendiary weapon or device that is designed, or has the capability

voidaan aiheuttaa kuolema, vakava ruumiillinen vamma tai huomattavaa aineellista vahinkoa; tai

b) aseita tai välineitä, joiden tarkoitus on aiheuttaa tai joilla voidaan aiheuttaa kuolema, vakava ruumiillinen vamma tai huomattavaa aineellista vahinkoa vapauttamalla tai levittämällä myrkyllisiä kemikaaleja, biologisia aineita, myrkkyyjä tai vastaavia aineita, säteilyä tai radioaktiivisia aineita, tai tällaisten aineiden vaikutuksen avulla.

4. "Valtion puolustusvoimat" tarkoittavat valtion asevoimia, jotka on järjestetty, koulutettu ja varustettu sen valtiosisäisen lainsäädännön nojalla ensisijaisesti kansallista puolustusta tai turvallisuutta varten, sekä henkilöitä, jotka toimivat asevoimien hyväksi muodollisesti niiden komennossa, valvonnassa ja vastuulla.

5. "Julkiset paikat" tarkoittavat niitä rakennusten, maa-alueiden, katujen, vesistöjen tai muiden paikkojen osia, joihin yleisöllä on pääsy joko jatkuvasti, säännöllisesti tai ajoittain, ja käsittävät kaikki kaupan, liike-, kulttuuri- tai museotoimintaan, koulutukseen, uskonnon harjoittamiseen, valtion toimintaan, viihdetarkoitukseen, virkistystarkoitukseen tai muuhun vastaavaan tarkoitukseen käytettävät paikat, joihin yleisöllä on tällä tavalla pääsy.

6. "Julkiset liikennevälineet" tarkoittavat kaikkia julkisia tai yksityisiä laitoksia, kuljetusvälineitä ja laitteita, joita käytetään tai jotka ovat käytettävissä julkisiin henkilöiden tai lastin kuljetuspalveluihin.

2 artikla

1. Henkilö tekee tässä yleissopimuksessa tarkoitetun rikoksen, kun hän laittomasti ja tahallisesti kuljettaa tai asettaa räjähteen tai muun tappavan välineen julkiseen paikkaan, valtion laitokseen, julkiseen liikennevälineeseen tai julkisia palveluja tuottavaan laitokseen, tai räjäyttää tai laukaisee räjähteen tai muun tappavan välineen tällaisessa paikassa:

a) tarkoituksenaan aiheuttaa kuolema tai vakava ruumiillinen vamma; tai

b) tarkoituksenaan aiheuttaa sellaiselle paikalle, laitokselle tai liikennevälineelle

ity, to cause death, serious bodily injury or substantial material damage; or

(b) A weapon or device that is designed, or has the capability, to cause death, serious bodily injury or substantial material damage through the release, dissemination or impact of toxic chemicals, biological agents or toxins or similar substances or radiation or radioactive material.

4. "Military forces of a State" means the armed forces of a State which are organized, trained and equipped under its internal law for the primary purpose of national defence or security, and persons acting in support of those armed forces who are under their formal command, control and responsibility.

5. "Place of public use" means those parts of any building, land, street, waterway or other location that are accessible or open to members of the public, whether continuously, periodically or occasionally, and encompasses any commercial, business, cultural, historical, educational, religious, governmental, entertainment, recreational or similar place that is so accessible or open to the public.

6. "Public transportation system" means all facilities, conveyances and instrumentalities, whether publicly or privately owned, that are used in or for publicly available services for the transportation of persons or cargo.

Article 2

1. Any person commits an offence within the meaning of this Convention if that person unlawfully and intentionally delivers, places, discharges or detonates an explosive or other lethal device in, into or against a place of public use, a State or government facility, a public transportation system or an infrastructure facility:

(a) With the intent to cause death or serious bodily injury; or

(b) With the intent to cause extensive destruction of such a place, facility or system,

laajaa tuhoa, josta aiheutuu tai todennäköisesti aiheutuu suuri taloudellinen menetys.

2. Henkilö, joka yrittää 1 kappaleessa tarkoitettua rikosta, syyllistyy myös rikokseen.

3. Henkilö syyllistyy rikokseen myös, jos hän:

a) on tekijäkumppanina 1 tai 2 kappaleessa tarkoitettussa rikoksessa; tai

b) järjestää tai käskee muita tekemään 1 tai 2 kappaleessa tarkoitettua rikoksen; tai

c) muulla tavoin myötävaikuttaa yhteisen päämäärän puolesta toimivan ryhmän tekemään yhteen tai useampaan 1 tai 2 kappaleessa tarkoitettuun rikokseen; tällaisen myötävaikuttamisen tulee olla tahallista ja sen tarkoituksena tulee olla joko ryhmän yleisen rikollisen toiminnan tai päämäärän edistäminen, tai sen tulee tapahtua tietoisena ryhmän aikomuksesta tehdä kyseinen rikos tai rikokset.

3 artikla

Tätä yleissopimusta ei sovelleta, kun rikos tehdään yhden valtion alueella, rikoksesta epäilty ja uhrin ovat kyseisen valtion kansalaisia, rikoksesta epäilty tavataan kyseisen valtion alueella, eikä toisella valtiolla ole tämän yleissopimuksen 6 artiklan 1 kappaleen tai 6 artiklan 2 kappaleen nojalla perusteita käyttää lainkäyttövaltaansa, lukuunottamatta 10-15 artiklan määräyksiä, joita sovelletaan tarvittaessa näihin tapauksiin.

4 artikla

Kukin sopimusvaltio ryhtyy tarvittaviin toimenpiteisiin:

a) säätääkseen tämän yleissopimuksen 2 artiklassa tarkoitettua rikokset rangaistaviksi teoiksi valtionsisäisen lainsäädäntönsä nojalla;

b) säätääkseen näille rikoksille asianmukaiset rangaistukset, joissa otetaan huomioon rikosten vakavuus.

5 artikla

Kukin sopimusvaltio ryhtyy tarvittaviin toimenpiteisiin, mukaan luettuna tarvittaessa valtionsisäinen lainsäädäntö, sen varmistamiseksi, että tämän yleissopimuksen alaan

where such destruction results in or is likely to result in major economic loss.

2. Any person also commits an offence if that person attempts to commit an offence as set forth in paragraph 1.

3. Any person also commits an offence if that person:

(a) Participates as an accomplice in an offence as set forth in paragraph 1 or 2; or

(b) Organizes or directs others to commit an offence as set forth in paragraph 1 or 2; or

(c) In any other way contributes to the commission of one or more offences as set forth in paragraph 1 or 2 by a group of persons acting with a common purpose; such contribution shall be intentional and either be made with the aim of furthering the general criminal activity or purpose of the group or be made in the knowledge of the intention of the group to commit the offence or offences concerned.

Article 3

This Convention shall not apply where the offence is committed within a single State, the alleged offender and the victims are nationals of that State, the alleged offender is found in the territory of that State and no other State has a basis under article 6, paragraph 1, or article 6, paragraph 2, of this Convention to exercise jurisdiction, except that the provisions of articles 10 to 15 shall, as appropriate, apply in those cases.

Article 4

Each State Party shall adopt such measures as may be necessary:

(a) To establish as criminal offences under its domestic law the offences set forth in article 2 of this Convention;

(b) To make those offences punishable by appropriate penalties which take into account the grave nature of those offences.

Article 5

Each State Party shall adopt such measures as may be necessary, including, where appropriate, domestic legislation, to ensure that criminal acts within the scope of this

kuuluvat rikokset, erityisesti silloin, kun niillä aiotaan tai tarkoitetaan aiheuttaa pakokauhua kansalaisten, ihmisryhmän tai tiettyjen henkilöiden keskuudessa, eivät ole missään olosuhteissa oikeutettuja poliittisista, filosofisista, ideologisista, rotuun liittyvistä, etnisistä, uskonnollisista tai muista vastaavista syistä, ja että niille on säädetty niiden vakavuuden mukaiset rangaistukset.

6 artikla

1. Kukin sopimusvaltio ryhtyy tarvittaviin toimenpiteisiin 2 artiklassa tarkoitettujen rikosten saattamiseksi lainkäyttövaltaansa, kun:

a) rikos tehdään kyseisen valtion alueella; tai

b) rikos tehdään kyseisen valtion lippua käyttävällä aluksella tai lentokoneessa, joka on rekisteröitynä kyseisen valtion lainsäädännön mukaisesti rikoksen tekoajankohtana; tai

c) rikoksen tekee kyseisen valtion kansalainen.

2. Sopimusvaltio voi saattaa minkä tahansa sellaisen rikoksen lainkäyttövaltaansa, kun:

a) rikos kohdistetaan kyseisen valtion kansalaiseen; tai

b) rikos kohdistetaan kyseisen valtion ulkomailla olevaan valtion laitokseen, mukaan luettuna kyseisen valtion suurlähetystö- tai muut diplomaatti- tai konsulitilat; tai

c) rikoksen tekee kansalaisuudeton henkilö, jolla on kotipaikka kyseisen valtion alueella; tai

d) rikoksen tarkoituksena on pakottaa kyseinen valtio suorittamaan toimenpide tai pidättäytymään toimenpiteestä; tai

e) rikos tehdään lentokoneessa, jota kyseisen valtion hallitus käyttää.

3. Kukin sopimusvaltio ilmoittaa tämän yleissopimuksen ratifioinnin tai hyväksymisen tai siihen liittymisen yhteydessä Yhdistyneiden Kansakuntien pääsihteerille 2 kapiteleen mukaisesta lainkäyttövallastaan, joka sillä on sen valtionsisäisen lainsäädännön nojalla. Kyseinen sopimusvaltio ilmoittaa välittömästi pääsihteerille mahdollisista muutoksista.

Convention, in particular where they are intended or calculated to provoke a state of terror in the general public or in a group of persons or particular persons, are under no circumstances justifiable by considerations of a political, philosophical, ideological, racial, ethnic, religious or other similar nature and are punished by penalties consistent with their grave nature.

Article 6

1. Each State Party shall take such measures as may be necessary to establish its jurisdiction over the offences set forth in article 2 when:

(a) The offence is committed in the territory of that State; or

(b) The offence is committed on board a vessel flying the flag of that State or an aircraft which is registered under the laws of that State at the time the offence is committed; or

(c) The offence is committed by a national of that State.

2. A State Party may also establish its jurisdiction over any such offence when:

(a) The offence is committed against a national of that State; or

(b) The offence is committed against a State or government facility of that State abroad, including an embassy or other diplomatic or consular premises of that State; or

(c) The offence is committed by a stateless person who has his or her habitual residence in the territory of that State; or

(d) The offence is committed in an attempt to compel that State to do or abstain from doing any act; or

(e) The offence is committed on board an aircraft which is operated by the Government of that State.

3. Upon ratifying, accepting, approving or acceding to this Convention, each State Party shall notify the Secretary-General of the United Nations of the jurisdiction it has established in accordance with paragraph 2 under its domestic law. Should any change take place, the State Party concerned shall immediately notify the Secretary-General.

4. Kukin sopimusvaltio ryhtyy tarvittaviin toimenpiteisiin 2 artiklassa tarkoitettujen rikosten saattamiseksi lainkäyttövaltaansa tapauksissa, joissa rikoksesta epäilty on sen alueella, eikä se luovuta tätä henkilöä sellaiselle sopimusvaltiolle, joka on saattanut rikokset lainkäyttövaltaansa 1 tai 2 kappaleen mukaisesti.

5. Tämä yleissopimus ei sulje pois mitään kansallisen lainsäädännön mukaisesti harjoitettua rikosoikeudellista lainkäyttövaltaa.

7 artikla

1. Saatuaan tiedon siitä, että 2 artiklassa tarkoitettujen rikosten tehnyt henkilö tai sellaisesta rikoksesta epäilty henkilö voi olla sen alueella, sopimusvaltio ryhtyy valtion sisäisen lainsäädäntönsä mukaisesti tarvittaviin toimenpiteisiin tutkiakseen tiedoissa mainitut tosiasiat.

2. Sopimusvaltio, jonka alueella rikosentekijä tai rikoksesta epäilty on, ryhtyy valtion sisäisen lainsäädäntönsä mukaisesti tarvittaviin toimenpiteisiin varmistaakseen kyseisen henkilön läsnäolon syyttämistä tai rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista varten, kun sopimusvaltio on vakuuttunut siitä, että olosuhteet edellyttävät näitä toimenpiteitä.

3. Jokaisella, johon kohdistetaan 2 kappaleessa tarkoitettuja toimenpiteitä, on oikeus:

a) saada viipymättä yhteys lähimpään sen valtion asianmukaiseen edustajaan, jonka kansalainen hän on tai jolla muuten on oikeus suojella hänen oikeuksiaan tai, jos hän on kansalaisuudeton henkilö, sen valtion edustajan kanssa, jossa hänellä on kotipaikka;

b) tavata kyseisen valtion edustaja;

c) saada tietoa a ja b kohdan mukaisista oikeuksistaan.

4. Tämän artiklan 3 kappaleessa tarkoitettuja oikeuksia käytetään sen valtion lakien ja määräysten mukaisesti, jonka alueella rikosentekijä tai rikoksesta epäilty on, kuitenkin sillä edellytyksellä, että nämä lait ja määräykset mahdollistavat 3 kappaleen

4. Each State Party shall likewise take such measures as may be necessary to establish its jurisdiction over the offences set forth in article 2 in cases where the alleged offender is present in its territory and it does not extradite that person to any of the States Parties which have established their jurisdiction in accordance with paragraph 1 or 2.

5. This Convention does not exclude the exercise of any criminal jurisdiction established by a State Party in accordance with its domestic law.

Article 7

1. Upon receiving information that a person who has committed or who is alleged to have committed an offence as set forth in article 2 may be present in its territory, the State Party concerned shall take such measures as may be necessary under its domestic law to investigate the facts contained in the information.

2. Upon being satisfied that the circumstances so warrant, the State Party in whose territory the offender or alleged offender is present shall take the appropriate measures under its domestic law so as to ensure that person's presence for the purpose of prosecution or extradition.

3. Any person regarding whom the measures referred to in paragraph 2 are being taken shall be entitled to:

(a) Communicate without delay with the nearest appropriate representative of the State of which that person is a national or which is otherwise entitled to protect that person's rights or, if that person is a stateless person, the State in the territory of which that person habitually resides;

(b) Be visited by a representative of that State;

(c) Be informed of that person's rights under subparagraphs (a) and (b).

4. The rights referred to in paragraph 3 shall be exercised in conformity with the laws and regulations of the State in the territory of which the offender or alleged offender is present, subject to the provision that the said laws and regulations must en-

mukaisten oikeuksien tarkoituksen täysimääräisen toteutumisen.

5. Tämän artiklan 3 ja 4 kappaleen määräykset eivät rajoita 6 artiklan 1 kappaleen c kohdan tai 2 kappaleen c kohdan mukaisesti lainkäyttövaltaansa käyttävän sopimusvaltion oikeutta pyytää Punaisen ristin kansainvälistä komiteaa olemaan yhteydessä rikoksesta epäiltyyn ja tapaamaan hänet.

6. Kun sopimusvaltio tämän artiklan nojalla on ottanut henkilön säilöön, se ilmoittaa välittömästi kyseisen henkilön säilöön ottamisesta sekä kyseisen henkilön vangitsemista edellyttävistä olosuhteista suoraan tai Yhdistyneiden Kansakuntien pääsihteerin välityksellä niille sopimusvaltioille, jotka ovat saattaneet rikokset lainkäyttövaltaansa 6 artiklan 1 ja 2 kappaleen mukaisesti, ja muille asiaan liittyville sopimusvaltioille, jos se katsoo tämän tarpeelliseksi. Valtio, joka suorittaa 1 kappaleessa tarkoitettua tutkinnan, ilmoittaa viipymättä kyseisille sopimusvaltioille havainnoistaan ja mainitsee, aikooko se käyttää lainkäyttövaltaansa.

8 artikla

1. Sopimusvaltiolla, jonka alueella rikoksesta epäilty tavataan, on 6 artiklan soveltamisalaan kuuluvissa tapauksissa poikkeuksetta ja riippumatta siitä, onko rikos tehty sen alueella, velvollisuus saattaa tapaus viipymättä lainsäädäntönsä edellyttämässä järjestyksessä toimivaltaisten viranomaistensa käsiteltäväksi syyttämistä varten, jollei se luovuta tätä henkilöä. Nämä viranomaiset tekevät päätöksensä samalla tavalla kuin minkä tahansa vakavan rikoksen osalta tämän valtion lainsäädännön mukaisesti.

2. Mikäli sopimusvaltiolla on sen valtion sisäisen lainsäädännön nojalla oikeus rikoksen johdosta tai muuten luovuttaa oman kansalaisensa ainoastaan sillä ehdolla, että tämä henkilö palautetaan kyseiseen valtioon suorittamaan rangaistus, joka on määrätty siinä oikeudenkäynnissä, jota varten henkilön luovuttamista pyydettiin, ja tämä valtio ja luovutuspyynnön esittänyt valtio sopivat

able full effect to be given to the purposes for which the rights accorded under paragraph 3 are intended.

5. The provisions of paragraphs 3 and 4 shall be without prejudice to the right of any State Party having a claim to jurisdiction in accordance with article 6, subparagraph 1 (c) or 2 (c), to invite the International Committee of the Red Cross to communicate with and visit the alleged offender.

6. When a State Party, pursuant to this article, has taken a person into custody, it shall immediately notify, directly or through the Secretary-General of the United Nations, the States Parties which have established jurisdiction in accordance with article 6, paragraphs 1 and 2, and, if it considers it advisable, any other interested States Parties, of the fact that such person is in custody and of the circumstances which warrant that person's detention. The State which makes the investigation contemplated in paragraph 1 shall promptly inform the said States Parties of its findings and shall indicate whether it intends to exercise jurisdiction.

Article 8

1. The State Party in the territory of which the alleged offender is present shall, in cases to which article 6 applies, if it does not extradite that person, be obliged, without exception whatsoever and whether or not the offence was committed in its territory, to submit the case without undue delay to its competent authorities for the purpose of prosecution, through proceedings in accordance with the laws of that State. Those authorities shall take their decision in the same manner as in the case of any other offence of a grave nature under the law of that State.

2. Whenever a State Party is permitted under its domestic law to extradite or otherwise surrender one of its nationals only upon the condition that the person will be returned to that State to serve the sentence imposed as a result of the trial or proceeding for which the extradition or surrender of the person was sought, and this State and the State seeking the extradition of the per-

tästä mahdollisuudesta ja muista tarpeelliseksi katsomistaan ehdoista, tällainen ehdollinen luovuttaminen riittää vapauttamaan valtion 1 kappaleessa tarkoitetusta velvoitteesta.

9 artikla

1. Tämän yleissopimuksen 2 artiklassa tarkoitettujen rikosten katsotaan ennen tämän yleissopimuksen voimaantuloa sopimusvaltioiden välillä voimassa olleissa rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista koskevissa sopimuksissa kuuluvan rikoksiin, joiden johdosta rikoksenteikijä voidaan luovuttaa. Sopimusvaltiot sisällyttävät sellaiset rikokset myöhemmin jokaiseen niiden välillä tehtävään luovuttamista koskevaan sopimukseen rikoksina, joiden johdosta rikoksenteikijä voidaan luovuttaa.

2. Jos sopimusvaltio, joka asettaa rikoksen johdosta tapahtuvan luovuttamisen ehdoksi sopimuksen olemassaolon, saa luovuttamista koskevan pyynnön toiselta sopimusvaltiolta, jonka kanssa sillä ei ole rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista koskevaa sopimusta, pyynnön vastaanottanut sopimusvaltio voi harkintansa mukaan katsoa tämän yleissopimuksen luovuttamisen oikeusperustaksi 2 artiklassa tarkoitettujen rikosten osalta. Luovuttaminen tapahtuu pyynnön vastaanottaneen valtion lainsäädännössä määrättyjen muiden ehtojen mukaisesti.

3. Sopimusvaltiot, jotka eivät aseta rikoksen johdosta tapahtuvan luovuttamisen ehdoksi sopimuksen olemassaoloa, tunnustavat keskenään 2 artiklassa tarkoitettujen rikosten rikoksiksi, joiden johdosta rikoksenteikijä voidaan luovuttaa, luovutuspyynnön vastaanottaneen valtion lainsäädännössä määrättyjen ehtojen mukaisesti.

4. Kun on kysymys rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta sopimusvaltioiden välillä, 2 artiklassa tarkoitettuja rikoksia käsitellään tarvittaessa siten kuin ne olisi niiden tekopaikan lisäksi tehty myös niiden valtioiden alueella, jotka ovat saattaneet ne lainkäyttövaltaansa 6 artiklan 1 ja 2 kappaleen mukaisesti.

5. Kaikkien sopimusvaltioiden välisten rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista koskevien sopimusten ja järjestelyjen mää-

son agree with this option and other terms they may deem appropriate, such a conditional extradition or surrender shall be sufficient to discharge the obligation set forth in paragraph 1.

Article 9

1. The offences set forth in article 2 shall be deemed to be included as extraditable offences in any extradition treaty existing between any of the States Parties before the entry into force of this Convention. States Parties undertake to include such offences as extraditable offences in every extradition treaty to be subsequently concluded between them.

2. When a State Party which makes extradition conditional on the existence of a treaty receives a request for extradition from another State Party with which it has no extradition treaty, the requested State Party may, at its option, consider this Convention as a legal basis for extradition in respect of the offences set forth in article 2. Extradition shall be subject to the other conditions provided by the law of the requested State.

3. States Parties which do not make extradition conditional on the existence of a treaty shall recognize the offences set forth in article 2 as extraditable offences between themselves, subject to the conditions provided by the law of the requested State.

4. If necessary, the offences set forth in article 2 shall be treated, for the purposes of extradition between States Parties, as if they had been committed not only in the place in which they occurred but also in the territory of the States that have established jurisdiction in accordance with article 6, paragraphs 1 and 2.

5. The provisions of all extradition treaties and arrangements between States Parties with regard to offences set forth in arti-

räykset, jotka koskevat 2 artiklassa tarkoitettuja rikoksia, katsotaan muutetuiksi sopimusvaltioiden välillä siinä määrin kuin ne ovat ristiriidassa tämän yleissopimuksen kanssa.

10 artikla

1. Sopimusvaltiot antavat toisilleen mahdollisimman laajaa oikeusapua 2 artiklassa tarkoitettuihin rikoksiin liittyvän tutkinnan, rikosoikeudenkäynnin tai rikoksen johdosta tapahtuvan luovuttamisen yhteydessä, mukaan luettuna apu niiden hallussa olevan oikeudenkäynnissä tarvittavan todistusaineiston hankkimisessa.

2. Sopimusvaltiot hoitavat 1 kappaleen mukaiset velvoitteensa niiden välillä voimassa olevien keskinäistä oikeusapua koskevien sopimusten tai muiden järjestelyjen mukaisesti. Sellaisten sopimusten tai järjestelyjen puuttuessa sopimusvaltiot antavat toisilleen muuta apua valtionsisäisen lainsäädäntönsä mukaisesti.

11 artikla

Mitään 2 artiklassa tarkoitetuista rikoksista ei pidetä poliittisena rikoksena, poliittiseen rikokseen liittyvänä rikoksena tai poliittisista vaikuttimista tehtynä rikoksena päätettäessä rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta tai keskinäisestä oikeusavusta. Tämän mukaisesti sellaiseen rikokseen perustuvaa luovuttamista tai keskinäistä oikeusapua koskevaa pyyntöä ei saa evätä pelkästään sillä perusteella, että se koskee poliittista rikosta, poliittiseen rikokseen liittyvää rikosta tai poliittisista vaikuttimista tehtyä rikosta.

12 artikla

Minkään tässä yleissopimuksessa ei tulkitta velvoittavan luovuttamaan rikoksen johdosta tai antamaan keskinäistä oikeusapua, jos pyynnön vastaanottaneella sopimusvaltiolla on perusteltua syytä uskoa, että 2 artiklassa tarkoitettujen rikosten johdosta tapahtuvaa luovuttamista tai tällaisiin rikoksiin liittyvää keskinäistä oikeusapua koskevan pyynnön tarkoituksena on henkilön syyttäminen tai tuomitseminen hänen rotunsa, uskontonsa, kansallisuutensa, etnisen alkuperänsä tai poliittisen mielipiteensä

cle 2 shall be deemed to be modified as between State Parties to the extent that they are incompatible with this Convention.

Article 10

1. States Parties shall afford one another the greatest measure of assistance in connection with investigations or criminal or extradition proceedings brought in respect of the offences set forth in article 2, including assistance in obtaining evidence at their disposal necessary for the proceedings.

2. States Parties shall carry out their obligations under paragraph 1 in conformity with any treaties or other arrangements on mutual legal assistance that may exist between them. In the absence of such treaties or arrangements, States Parties shall afford one another assistance in accordance with their domestic law.

Article 11

None of the offences set forth in article 2 shall be regarded, for the purposes of extradition or mutual legal assistance, as a political offence or as an offence connected with a political offence or as an offence inspired by political motives. Accordingly, a request for extradition or for mutual legal assistance based on such an offence may not be refused on the sole ground that it concerns a political offence or an offence connected with a political offence or an offence inspired by political motives.

Article 12

Nothing in this Convention shall be interpreted as imposing an obligation to extradite or to afford mutual legal assistance, if the requested State Party has substantial grounds for believing that the request for extradition for offences set forth in article 2 or for mutual legal assistance with respect to such offences has been made for the purpose of prosecuting or punishing a person on account of that person's race, religion, nationality, ethnic origin or political opinion or that compliance with the request

vuoksi, tai jos pyynnön noudattaminen vaikeuttaisi kyseisen henkilön asemaa tällaisesta syystä.

13 artikla

1. Henkilö, joka on vangittuna tai suoritaa rangaistusta jonkin sopimusvaltion alueella, ja jonka läsnäoloa toisessa sopimusvaltiossa pyydetään todistamista tai tunnistamista varten, tai muuten avun antamiseksi todistusaineiston hankkimisessa rikosten tutkintaa tai syytteen nostamista varten tämän yleissopimuksen nojalla, voidaan siirtää seuraavilla edellytyksillä:

a) henkilö asiaan vaikuttavista seikoista tietoisena antaa suostumuksensa; ja

b) molempien valtioiden toimivaltaiset viranomaiset sopivat siitä tarpeelliseksi katsomiensa ehtojen mukaisesti.

2. Tämän artiklan soveltamistarkoituksessa:

a) vastaanottavalla valtiolla on oikeus ja velvollisuus pitää siirretty henkilö säilössä, ellei luovuttava valtio toisin pyydä tai oikeuta;

b) vastaanottava valtio panee viipymättä täytäntöön velvoitteensa palauttaa henkilö säilöön luovuttavaan valtioon, sen mukaisesti mitä kummankin valtion toimivaltaiset viranomaiset ovat etukäteen tai muuten sopineet;

c) vastaanottava valtio ei vaadi luovuttavaa valtiota käynnistämään rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista kyseisen henkilön palauttamista varten;

d) siirretyn henkilön rangaistusajasta luovuttavassa valtiossa vähennetään aika, jonka hän on viettänyt säilössä vastaanottavassa valtiossa.

3. Ellei sopimusvaltio, josta henkilö siirretään tämän artiklan mukaisesti, anna suostumustaan, kyseistä henkilöä ei hänen kansallisuudestaan riippumatta aseteta syytteen tai pidetä vangittuna, eikä hänen henkilökohtaista vapauttaan muuten rajoiteta vastaanottavan valtion alueella sellaisten tekojen tai tuomioiden vuoksi, jotka on teh-

would cause prejudice to that person's position for any of these reasons.

Article 13

1. A person who is being detained or is serving a sentence in the territory of one State Party whose presence in another State Party is requested for purposes of testimony, identification or otherwise providing assistance in obtaining evidence for the investigation or prosecution of offences under this Convention may be transferred if the following conditions are met:

(a) The person freely gives his or her informed consent; and

(b) The competent authorities of both States agree, subject to such conditions as those States may deem appropriate.

2. For the purposes of this article:

(a) The State to which the person is transferred shall have the authority and obligation to keep the person transferred in custody, unless otherwise requested or authorized by the State from which the person was transferred;

(b) The State to which the person is transferred shall without delay implement its obligation to return the person to the custody of the State from which the person was transferred as agreed beforehand, or as otherwise agreed, by the competent authorities of both States;

(c) The State to which the person is transferred shall not require the State from which the person was transferred to initiate extradition proceedings for the return of the person;

(d) The person transferred shall receive credit for service of the sentence being served in the State from which he was transferred for time spent in the custody of the State to which he was transferred.

3. Unless the State Party from which a person is to be transferred in accordance with this article so agrees, that person, whatever his or her nationality, shall not be prosecuted or detained or subjected to any other restriction of his or her personal liberty in the territory of the State to which that person is transferred in respect of acts

ty tai annettu luovuttaneen valtion alueella ennen hänen lähtöään.

14 artikla

Henkilölle, joka otetaan säilöön tai johon kohdistetaan muita toimenpiteitä tai oikeudenkäyntejä tämän yleissopimuksen nojalla, taataan oikeudenmukainen kohtelu, mukaan luettuna kaikki oikeudet ja takeet, jotka hänelle kuuluvat sen valtion lainsäädännön mukaisesti, jossa hän on läsnä, sekä sovellettavien kansainvälisen oikeuden määräysten mukaisesti, mukaan luettuna kansainväliset ihmisoikeuksia koskevat määräykset.

15 artikla

Sopimusvaltiot toimivat yhteistyössä 2 artiklassa tarkoitettujen rikosten ehkäisemiseksi, erityisesti:

a) ryhtymällä kaikkiin mahdollisiin toimenpiteisiin, muun muassa mukauttamalla tarvittaessa valtionsisäistä lainsäädäntöä, ehkäistäkseen alueellaan tapahtuvia valmiiteluja kyseisten rikosten tekemiseksi alueellaan tai sen ulkopuolella sekä ryhtyäkseen vastatoimenpiteisiin, mukaan luettuna toimenpiteet sellaisten alueellaan olevien henkilöiden, ryhmien ja järjestöjen laittoman toiminnan kieltämiseksi, jotka edistävät 2 artiklassa tarkoitettuja rikoksia tai yllyttävät niihin, järjestävät tai tietoisesti rahoittavat niitä tai ovat osallisena niihin;

b) vaihtamalla täsmällisiä ja varmennettuja tietoja valtionsisäisen lainsäädäntönsä mukaisesti, sekä yhdenmukaistamalla 2 artiklassa tarkoitettujen rikosten ehkäisemiseen tarvittavia hallinnollisia ja muita toimenpiteitä;

c) tarvittaessa tutkimalla ja kehittämällä havaitsemismenetelmiä sellaisia räjähteitä ja muita haitallisia aineita varten, jotka voivat aiheuttaa kuoleman tai ruumiinvamman, neuvottelemalla standardien kehittämistä räjähteiden merkitsemistä varten, jotta niiden alkuperä voidaan jäljittää räjähdysten jälkeisissä tutkimuksissa, vaihtamalla tietoja ehkäisytoimenpiteistä, tekemällä yhteistyötä ja siirtämällä teknologiaa, laitteita ja niihin liittyviä aineita.

or convictions anterior to his or her departure from the territory of the State from which such person was transferred.

Article 14

Any person who is taken into custody or regarding whom any other measures are taken or proceedings are carried out pursuant to this Convention shall be guaranteed fair treatment, including enjoyment of all rights and guarantees in conformity with the law of the State in the territory of which that person is present and applicable provisions of international law, including international law of human rights.

Article 15

States Parties shall cooperate in the prevention of the offences set forth in article 2, particularly:

(a) By taking all practicable measures, including, if necessary, adapting their domestic legislation, to prevent and counter preparations in their respective territories for the commission of those offences within or outside their territories, including measures to prohibit in their territories illegal activities of persons, groups and organizations that encourage, instigate, organize, knowingly finance or engage in the perpetration of offences as set forth in article 2;

(b) By exchanging accurate and verified information in accordance with their national law, and coordinating administrative and other measures taken as appropriate to prevent the commission of offences as set forth in article 2;

(c) Where appropriate, through research and development regarding methods of detection of explosives and other harmful substances that can cause death or bodily injury, consultations on the development of standards for marking explosives in order to identify their origin in post-blast investigations, exchange of information on preventive measures, cooperation and transfer of technology, equipment and related materials.

16 artikla

Sopimusvaltio, jossa rikoksesta epäilty on syytettynä, lähettää valtiosisäisen lainsäädäntönsä tai sovellettavien menettelytapojen mukaisesti tiedonannon oikeudenkäynnin lopputuloksesta Yhdistyneiden Kansakuntien pääsihteerille, joka välittää tiedon muille sopimusvaltioille.

17 artikla

Sopimusvaltiot täyttävät tähän yleissopimukseen perustuvat velvoitteensa valtioiden välisen tasa-arvon ja alueellisen koskemattomuuden periaatteiden mukaisesti sekä puuttumatta muiden valtioiden sisäisiin asioihin.

18 artikla

Mikään tässä yleissopimuksessa ei oikeuta sopimusvaltiota käyttämään toisen sopimusvaltion alueella lainkäyttövaltaa eikä hoitamaan tehtäviä, jotka kuuluvat yksinomaan tämän toisen sopimusvaltion viranomaisille sen valtiosisäisen lainsäädännön mukaan.

19 artikla

1. Mikään tässä yleissopimuksessa ei vaikuta muihin oikeuksiin, velvoitteisiin ja velvollisuuksiin, joita valtioilla ja yksityisillä henkilöillä on kansainvälisen oikeuden nojalla, erityisesti Yhdistyneiden Kansakuntien peruskirjan päämäärien ja periaatteiden sekä kansainvälisen humanitaarisen oikeuden nojalla.

2. Tämä yleissopimus ei koske kansainvälisen humanitaarisen oikeuden säätelemää asevoimien toimintaa aseellisen selkkauksen aikana humanitaarisen oikeuden mukaisessa merkityksessä, eikä valtion asevoimien toimintaa niiden hoitaessa virallisia tehtäviään, siinä määrin kuin sitä säätelevät muut kansainvälisen oikeuden määräykset.

20 artikla

1. Kahden tai useamman sopimusvaltion välinen riita, joka koskee tämän yleissopimuksen tulkintaa tai soveltamista ja jota ei voida ratkaista neuvotteluin kohtuullisessa ajassa, saatetaan välimiesmenettelyyn jon-

Article 16

The State Party where the alleged offender is prosecuted shall, in accordance with its domestic law or applicable procedures, communicate the final outcome of the proceedings to the Secretary-General of the United Nations, who shall transmit the information to the other States Parties.

Article 17

The States Parties shall carry out their obligations under this Convention in a manner consistent with the principles of sovereign equality and territorial integrity of States and that of non-intervention in the domestic affairs of other States.

Article 18

Nothing in this Convention entitles a State Party to undertake in the territory of another State Party the exercise of jurisdiction and performance of functions which are exclusively reserved for the authorities of that other State Party by its domestic law.

Article 19

1. Nothing in this Convention shall affect other rights, obligations and responsibilities of States and individuals under international law, in particular the purposes and principles of the Charter of the United Nations and international humanitarian law.

2. The activities of armed forces during an armed conflict, as those terms are understood under international humanitarian law, which are governed by that law, are not governed by this Convention, and the activities undertaken by military forces of a State in the exercise of their official duties, inasmuch as they are governed by other rules of international law, are not governed by this Convention.

Article 20

1. Any dispute between two or more States Parties concerning the interpretation or application of this Convention which cannot be settled through negotiation within a reasonable time shall, at the request of

kin riidan osapuolen pyynnöstä. Jolleivät riidan osapuolet kuuden kuukauden kuluessa välimiesmenettelyä koskevasta pyynnöstä ole päässeet sopimukseen välimiesmenettelyn järjestämisestä, jokainen riidan osapuoli voi saattaa riidan Kansainvälisen tuomioistuimen ratkaistavaksi tuomioistuimen perussäännön mukaisella hakemuksella.

2. Kukin valtio voi allekirjoittaessaan, ratifioidessaan tai hyväksyessään tämän yleissopimuksen tai liittyessään siihen selittää, ettei se katso 1 kappaleen sitovan itseään. Muita sopimusvaltioita 1 kappaleen määräykset eivät sido sellaiseen sopimusvaltioon nähden, joka on tehnyt tällaisen varauksen.

3. Valtio, joka on tehnyt 2 kappaleen mukaisen varauksen, voi milloin tahansa peruuttaa tämän varauksen ilmoittamalla siitä Yhdistyneiden Kansakuntien pääsihteerille.

21 artikla

1. Tämä yleissopimus on avoinna allekirjoittamista varten kaikille valtioille 12 päivästä tammikuuta 1998 lähtien 31 päivään joulukuuta 1999 saakka Yhdistyneiden Kansakuntien päämajassa New Yorkissa.

2. Tämä yleissopimus on ratifioitava tai hyväksyttävä. Ratifioimis- tai hyväksymiskirjat talletetaan Yhdistyneiden Kansakuntien pääsihteerin huostaan.

3. Tämä yleissopimus on avoinna liittymistä varten kaikille valtioille. Liittymiskirjat talletetaan Yhdistyneiden Kansakuntien pääsihteerin huostaan.

22 artikla

1. Tämä yleissopimus tulee voimaan kolmantenakymmenentenä päivänä siitä päivästä lukien, jona kahdeskymmenestoinen ratifioimis-, hyväksymis- tai liittymiskirja on talletettu Yhdistyneiden Kansakuntien pääsihteerin huostaan.

2. Kunkin valtion osalta, joka ratifioi tai hyväksyy yleissopimuksen tai liittyy siihen sen jälkeen, kun kahdeskymmenestoinen ratifioimis-, hyväksymis- tai liittymiskirja on talletettu, yleissopimus tulee voimaan kolmantenakymmenentenä päivänä sen jäl-

one of them, be submitted to arbitration. If, within six months from the date of the request for arbitration, the parties are unable to agree on the organization of the arbitration, any one of those parties may refer the dispute to the International Court of Justice, by application, in conformity with the Statute of the Court.

2. Each State may at the time of signature, ratification, acceptance or approval of this Convention or accession thereto declare that it does not consider itself bound by paragraph 1. The other States Parties shall not be bound by paragraph 1 with respect to any State Party which has made such a reservation.

3. Any State which has made a reservation in accordance with paragraph 2 may at any time withdraw that reservation by notification to the Secretary-General of the United Nations.

Article 21

1. This Convention shall be open for signature by all States from 12 January 1998 until 31 December 1999 at United Nations Headquarters in New York.

2. This Convention is subject to ratification, acceptance or approval. The instruments of ratification, acceptance or approval shall be deposited with the Secretary-General of the United Nations.

3. This Convention shall be open to accession by any State. The instruments of accession shall be deposited with the Secretary-General of the United Nations.

Article 22

1. This Convention shall enter into force on the thirtieth day following the date of the deposit of the twenty-second instrument of ratification, acceptance, approval or accession with the Secretary-General of the United Nations.

2. For each State ratifying, accepting, approving or acceding to the Convention after the deposit of the twenty-second instrument of ratification, acceptance, approval or accession, the Convention shall enter into force on the thirtieth day after deposit by

keen, kun sellainen valtio on tallettanut ratifioimis-, hyväksymis- tai liittymiskirjansa.

23 artikla

1. Sopimusvaltio voi irtisanoa tämän yleissopimuksen ilmoittamalla siitä kirjallisesti Yhdistyneiden Kansakuntien pääsihteerille.

2. Irtisanominen tulee voimaan vuoden päästä siitä päivästä lukien, jona Yhdistyneiden Kansakuntien pääsihteeri on vastaanottanut ilmoituksen.

24 artikla

Tämän yleissopimuksen alkuperäiskappale, jonka arabian-, englannin-, espanjan-, kiinan-, ranskan-, ja venäjänkieliset tekstit ovat yhtä todistusvoimaisia, talletetaan Yhdistyneiden Kansakuntien pääsihteerin huostaan, joka toimittaa sen oikeaksi todistetut jäljennökset kaikille valtioille.

Tämän vakuudeksi allekirjoittaneet, hallitustensa siihen asianmukaisesti valtuuttamina, ovat allekirjoittaneet tämän yleissopimuksen, joka on avattu allekirjoittamista varten New Yorkissa 12 päivänä tammikuuta 1998.

such State of its instrument of ratification, acceptance, approval or accession.

Article 23

1. Any State Party may denounce this Convention by written notification to the Secretary-General of the United Nations.

2. Denunciation shall take effect one year following the date on which notification is received by the Secretary-General of the United Nations.

Article 24

The original of this Convention, of which the Arabic, Chinese, English, French, Russian and Spanish texts are equally authentic, shall be deposited with the Secretary-General of the United Nations, who shall send certified copies thereof to all States.

IN WITNESS WHEREOF, the undersigned, being duly authorized thereto by their respective Governments, have signed this Convention, opened for signature at New York on 12 January 1998.